

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія»
Кафедра педагогіки, методики та менеджменту освіти

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

магістра

на тему

«Методика розвитку музичного слуху при навчанні сольфеджіо у музичному
коледжі (на прикладі Лозівського фахового вищого коледжу мистецтв)»
(тема кваліфікаційної роботи)

Виконав: студентка 2 курсу,
групи ЗМП-ОПН 23-1мг
спеціальності: 011 Освітні, педагогічні науки

(код і найменування спеціальності)

_____ / Аліна КРИКЛИВЕЦЬ

(підпис)

(ім'я та прізвище)

Керівник _____ / Наталія БОЖКО

(підпис)

(ім'я та прізвище)

Рецензент _____ / Ганна КОРНЮШ

(підпис) (ім'я та прізвище)

«До захисту допущено»

В.о.завідувач кафедри _____ / Наталія БРЮХАНОВА

(підпис)

(ім'я та прізвище)

Нормоконтроль _____ / Наталія БОЖКО

(підпис)

(ім'я та прізвище)

Секретар ЕК _____ / Наталія МУРИНОВИЧ

(підпис)

(ім'я та прізвище)

Харків – 2024 рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Навчально-науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія»
Кафедра педагогіки, методики та менеджменту освіти
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки
Освітньо-професійна програма «Освітні, педагогічні науки»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувач кафедри

_____Наталія БРЮХАНОВА

(підпис, ініціали, прізвище)

“27” вересня 2024 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
другого (магістерського) рівня вищої освіти

студентки Крикливець Аліни Вікторівни

1. Тема: « Методика розвитку музичного слуху при навчанні сольфеджіо у музичному коледжі (на прикладі Лозівського фахового вищого коледжу мистецтв)» затверджена наказом по академії № 4801-5/3703 від «21» листопада 2024 р.

2. Термін здачі закінченої роботи «27» листопада 2024 р.

3. Вихідні дані до роботи/проєкту: Теоретичні основи сольфеджіо та музичного слуху (поняття музичного слуху: теорія розвитку музичного слуху, психолого-педагогічні підходи до формування музичного слуху, види сольфеджіо: спів по нотах, диктанти, читання з листа тощо). Методики навчання сольфеджіо (класичні методи: методи Далькроза, Кодаї, Орфа та інші; сучасні підходи до навчання сольфеджіо: інтегровані підходи, використання технологій тощо; методичні принципи навчання: системність, поступовість, індивідуальний підхід, інтерактивні методи). Особливості навчання у Лозівському фаховому вищому коледжі мистецтв (характеристика навчального закладу, навчальні програми та плани, методи роботи викладачів коледжу: інноваційні методики та підходи, що застосовуються в закладі).

4. Зміст роботи/проєкту (перелік питань, які належить розробити): 1. Проаналізувати поняття «музичний слух», вплив дисципліни «Сольфеджіо» на процес його формування у музичному коледжі, традиційні та інноваційні методики формування музичного слуху. 2. Розробити методику розвитку музичного слуху при навчанні сольфеджіо у Лозівському фаховому вищому коледжі мистецтв з використанням інноваційних технологій, обґрунтувавши їх доцільне використання. 3. Частково експериментально перевірити результати розробленої методики розвитку музичного слуху при навчанні сольфеджіо у

Лозівському фаховому вищому коледжі мистецтв з використанням інноваційних технологій.

5.Перелік графічного матеріалу (презентаційний матеріал): таблиці, рисунки, діаграми, презентація доповіді за результатами дослідження з використанням комп'ютерної презентаційної програми Power point

6. Дата видачі завдання «27» вересня 2024 р.

Керівник

(підпис)

Наталія БОЖКО

(ім'я, прізвище)

Завдання прийняв до виконання

(підпис)

Аліна КРИКЛИВЕЦЬ

(ім'я, прізвище)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН-ГРАФІК виконання кваліфікаційної роботи

№ з/п	Назва етапів роботи та питань, які мають бути розроблені відповідно до завдання	Термін виконання	Позначки керівника про виконання завдань
1	Аналіз поняття «музичний слух», вплив дисципліни «Сольфеджіо» на процес його формування у музичному коледжі, традиційні та інноваційні методики формування музичного слуху.		
2	Розробка методики розвитку музичного слуху при навчанні сольфеджіо у Лозівському фаховому вищому коледжі мистецтв з використанням інноваційних технологій, обґрунтувавши їх доцільне використання.		
3	Часткова експериментальна перевірка результатів розробленої методики розвитку музичного слуху при навчанні сольфеджіо у Лозівському фаховому вищому коледжі мистецтв з використанням інноваційних технологій.		

Студент

(підпис)

Аліна КРИКЛИВЕЦЬ

(ім'я, прізвище)

Нормоконтроль

(підпис)

Наталія БОЖКО

(ім'я, прізвище)

РЕФЕРАТ

Магістерська робота: 63 сторінки, 2 рисунки, 12 таблиць, 34 джерела.

Мета дослідження: проаналізувати стан викладання дисципліни «Сольфеджіо» у музичних коледжах, розробити методику розвитку музичного слуху студентів із використанням інноваційних технологій та експериментально підтвердити ефективність її впровадження.

Об'єктом дослідження є процес викладання дисципліни «Сольфеджіо» у музичних коледжах.

Предметом дослідження є методика розвитку музичного слуху при навчанні сольфеджіо з використанням інноваційних технологій.

Методи дослідження: теоретичний аналіз, узагальнення та систематизація наукової літератури; педагогічне спостереження; педагогічний експеримент; методи математичної статистики.

У роботі було проаналізовано поняття «музичний слух» та його роль у професійній підготовці музикантів, вплив дисципліни «Сольфеджіо» на розвиток музичного слуху, а також традиційні та інноваційні методики формування музичного слуху. Виявлені педагогічні умови, за яких застосування інноваційних технологій (цифрові платформи, інтерактивні навчальні програми) сприяє ефективному розвитку музичного слуху студентів. Експериментально підтверджено, що впровадження розробленої методики дозволяє підвищити ефективність розвитку музичного слуху, покращити якість навчального процесу та підвищити мотивацію студентів до навчання.

Наукова новизна одержаних результатів: набули подальшого розвитку методи розвитку музичного слуху зокрема при навчанні дисципліни «Сольфеджіо» з комплексним використанням традиційних методів навчання та сучасних цифрових технологій.

Ключові слова: музичний слух, сольфеджіо, інноваційні технології, цифрові платформи, методика розвитку, музична освіта.

ABSTRACT

Master's work: 63 pages, 2 figures, 12 tables, 34 sources.

The purpose of the study: to analyze the state of teaching the discipline "Solfeggio" in music colleges, to develop a methodology for the development of musical hearing of students using innovative technologies and to experimentally confirm the effectiveness of its implementation.

The object of study is the process of teaching the discipline "Solfeggio" in music colleges.

The subject of the study is the method of development of musical hearing in the teaching of solfeggio using innovative technologies.

Research methods: theoretical analysis, generalization and systematization of scientific literature; pedagogical observation; pedagogical experiment; Methods of mathematical statistics.

The concept of "musical hearing" and its role in the professional training of musicians, the influence of the discipline "solfeggio" on the development of musical hearing, as well as traditional and innovative methods of forming musical hearing were analyzed in the work.

Pedagogical conditions have been identified under which the use of innovative technologies (digital platforms, interactive curricula) contributes to the effective development of students' musical hearing.

It is experimentally confirmed that the introduction of the developed methodology can increase the efficiency of development of musical hearing, improve the quality of the educational process and increase students' motivation for learning.

Scientific novelty of the results: the methods of developing musical ear, in particular in teaching the discipline "Solfege" with the integrated use of traditional teaching methods and modern digital technologies, have been further developed.

Keywords: musical hearing, solfeggio, innovative technologies, digital platforms, development methodology, music education.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МУЗИЧНОГО СЛУХУ СТУДЕНТІВ МУЗИЧНОГО КОЛЕДЖУ З ВИКОРИСТАННЯМ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	10
1.1. Характеристика поняття, обґрунтування значення та традиційних методів розвитку музичного слуху	10
1.2. Значення дисципліни «Сольфеджіо» у професійній підготовці музикантів та її вплив на розвиток музичного слуху	19
1.3. Аналіз інноваційних методів розвитку музичного слуху	24
Висновки до 1 розділу	28
РОЗДІЛ 2 ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ РОЗВИТКУ МУЗИЧНОГО СЛУХУ ПРИ НАВЧАННІ СОЛЬФЕДЖІО У ЛОЗІВСЬКОМУ ФАХОВОМУ ВИЩОМУ КОЛЕДЖІ МИСТЕЦТВ	30
2.1. Характеристика діяльності Лозівського фахового вищого коледжу мистецтв	30
2.2. Аналіз методів розвитку музичного слуху при навчанні сольфеджіо у Лозівському фаховому вищому коледжі мистецтв	36
2.3. Розробка методики розвитку музичного слуху при навчанні сольфеджіо у Лозівському фаховому вищому коледжі мистецтв з використанням інноваційних технологій	41
Висновки до 2 розділу	49
РОЗДІЛ 3 ЧАСТКОВА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА РЕЗУЛЬТАТІВ РОЗРОБЛЕНОЇ МЕТОДИКИ РОЗВИТКУ МУЗИЧНОГО СЛУХУ ПРИ НАВЧАННІ СОЛЬФЕДЖІО У ЛОЗІВСЬКОМУ ФАХОВОМУ ВИЩОМУ КОЛЕДЖІ МИСТЕЦТВ З ВИКОРИСТАННЯМ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	50
3.1. Організація дослідження	50
3.2. Аналіз результатів дослідження	53
Висновки до 3 розділу	58
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	62
ДОДАТОК	67

ВСТУП

Розвиток музичного слуху – це фундамент для будь-якого музиканта, особливо для тих, хто навчається у музичному коледжі. Саме тут закладаються основи професійної підготовки, і якість цієї підготовки безпосередньо залежить від рівня розвитку музичного слуху.

Сучасні вимоги до музикантів постійно зростають. Від них очікують не лише виконавської майстерності, а й глибокого розуміння музичної структури, гармонії та інтонації. Розвинений музичний слух є ключем до досягнення цих цілей. Кожен студент має свої особливості сприйняття музики. Тому важливо розробляти індивідуальні підходи до розвитку музичного слуху, враховуючи сильні та слабкі сторони кожного учня.

Сучасні технології відкривають нові можливості для розвитку музичного слуху. Комп'ютерні програми, мобільні додатки, онлайн-платформи – все це може бути ефективним інструментом у руках педагога.

Сучасна музика стає все більш різноманітною, використовуючи нові звукові ефекти та гармонічні структури. Музиканти повинні бути готовими до сприйняття та виконання такої музики, а розвинений музичний слух допоможе їм у цьому.

Музикант – це людина, яка постійно вчиться і розвивається. Розвиток музичного слуху – це процес безкінечний, і навіть досвідчені музиканти продовжують працювати над ним.

Теоретичне дослідження теми розвитку музичного слуху дозволяє оцінити ефективність різних підходів до розвитку музичного слуху і вибрати оптимальні методи для конкретного навчального закладу, стимулює пошук інноваційних підходів, які відповідають сучасним вимогам музичної освіти, сприяє більш ефективному розвитку музичних здібностей студентів, привертає увагу до важливості музичної освіти і сприяє її розвитку.

Практичне дослідження методики розвитку музичного слуху в конкретному закладі освіти дозволяє виявити особливості навчального процесу,

сильні та слабкі сторони існуючої системи, розробити рекомендації щодо вдосконалення методики викладання сольфеджіо, створити ефективну систему оцінювання рівня розвитку музичного слуху у студентів, поділитися досвідом з іншими музичними навчальними закладами.

Таким чином, тема «Методика розвитку музичного слуху при навчанні сольфеджіо у музичному коледжі» є надзвичайно актуальною і має велике значення для розвитку музичної освіти в Україні.

Об'єкт дослідження: процес викладання сольфеджіо у музичному коледжі

Предмет дослідження: методика розвитку музичного слуху при навчанні сольфеджіо у музичному коледжі

Мета дослідження: проаналізувати стан викладання дисципліни «Сольфеджіо» у музичних коледжах та розвиток за її допомогою музичного слуху у вихованців, спроектувати методику розвитку музичного слуху при навчанні сольфеджіо у музичному коледжі з використанням інноваційних технологій

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати поняття «музичний слух», вплив дисципліни «Сольфеджіо» на процес його формування у музичному коледжі, традиційні та інноваційні методики формування музичного слуху.

2. Розробити методику розвитку музичного слуху при навчанні сольфеджіо у Лозівському фаховому вищому коледжі мистецтв з використанням інноваційних технологій, обґрунтувавши їх доцільне використання.

3. Частково експериментально перевірити результати розробленої методики розвитку музичного слуху при навчанні сольфеджіо у Лозівському фаховому вищому коледжі мистецтв з використанням інноваційних технологій.

Методи дослідження: у роботі використані такі методи, як теоретичний аналіз, узагальнення, систематизація наукової літератури, порівняльний аналіз, педагогічне спостереження, педагогічний експеримент, методи математичної статистики.

Наукова новизна одержаних результатів: набули подальшого розвитку методи розвитку музичного слуху зокрема при навчанні дисципліни «Сольфеджіо» з комплексним використанням традиційних методів навчання та сучасних цифрових технологій.

Практичне значення одержаних результатів:

- розроблено та експериментально перевірено методику розвитку музичного слуху студентів музичного коледжу з використанням інноваційних технологій, яка може бути впроваджена в освітній процес музичних навчальних закладів;

- розроблено методичні рекомендації щодо застосування інноваційних технологій у процесі розвитку музичного слуху студентів музичних коледжів.

Магістерська робота складається з 3-х розділів, 12 таблиць, 2 рисунків, 34 інформаційних джерел, 1 додатку.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МУЗИЧНОГО СЛУХУ СТУДЕНТІВ МУЗИЧНОГО КОЛЕДЖУ З ВИКОРИСТАННЯМ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

1.1. Характеристика поняття, обґрунтування значення та традиційних методів розвитку музичного слуху

Музичний слух являє собою складну систему, що охоплює цілий комплекс різноманітних здібностей людини у сфері сприйняття музики. Ця система включає здатність сприймати, представляти та відтворювати музичні звуки, їх висоту, гучність, тембр та співвідношення у музичному контексті. Функціонування музичного слуху базується на психофізіологічних механізмах сприйняття звуку та його подальшій обробці у слуховому аналізаторі та центральній нервовій системі. Диференціація музичного слуху розкривається через його основні компоненти: звуковисотний, мелодичний, гармонічний, поліфонічний, тембровий та динамічний слух. Звуковисотний слух забезпечує точне визначення висоти окремих звуків, а саме:

- мелодичний – сприйняття руху мелодії;
- гармонічний – здатність чути та аналізувати акордові структури;
- поліфонічний – можливість простежувати рух кількох самостійних голосів.

Фізіологічною основою музичного слуху постає взаємодія слухового та голосового апаратів, процес формування слухових уявлень нерозривно пов'язаний з моторною реакцією голосового апарату, що підтверджується науковими дослідженнями у галузі психофізіології та нейропсихології [1].

Методологія розвитку музичного слуху спирається на фундаментальні принципи музичної педагогіки, що формувалися протягом століть. Основоположним принципом постає взаємозв'язок між слуховим сприйняттям, теоретичним осмисленням та практичним відтворенням музичного матеріалу.

Цей принцип реалізується через комплекс спеціальних вправ та завдань. Традиційна система розвитку музичного слуху включає сольфеджування, слуховий аналіз, музичний диктант та творчі завдання. Сольфеджування передбачає спів по нотах з використанням різних систем сольмізації. Слуховий аналіз спрямований на визначення на слух окремих елементів музичної мови та їх послідовностей [2]. Музичний диктант розвиває здатність запам'ятовувати та відтворювати почутий музичний матеріал. Розвиток музичного слуху базується на принципі поступового ускладнення музичного матеріалу та систематичності занять. Першочерговим завданням постає формування базових навичок сприйняття музичних звуків, їх висотних співвідношень та найпростіших ритмічних структур. Подальша робота спрямовується на розвиток здатності сприймати більш складні музичні елементи та їх комбінації.

Методика розвитку гармонічного слуху реалізується через поетапне освоєння акордових структур різної складності та їх функціональних зв'язків у музичній тканині. Початковий етап передбачає роботу з найпростішими співзвуччями – інтервалами та тризвуками, що формує базове розуміння вертикальної організації музичного матеріалу. Наступний етап включає вивчення септакордів та їх обернень, що розширює гармонічний словник та розвиває здатність сприймати більш складні гармонічні структури. Завершальний етап спрямований на освоєння складних акордових структур та їх послідовностей, що формує професійний рівень гармонічного слуху. Поліфонічний слух розвивається через спеціальні вправи на сприйняття багатоголосся, включаючи спів канонів, поліфонічних творів, аналіз поліфонічної фактури. Особлива увага приділяється формуванню навички одночасного простежування кількох мелодичних ліній, що становить основу професійного сприйняття поліфонічної музики [3].

У процесі розвитку музичного слуху виняткове значення має формування внутрішніх слухових уявлень, що становлять основу професійного музичного мислення. Ця робота включає читання нот без інструменту, запам'ятовування та відтворення музичного матеріалу, написання музичних диктантів різного рівня

складності. Тембровий слух формується через усвідомлення особливостей звучання різних музичних інструментів та людського голосу, що передбачає слухання та аналіз тембрового забарвлення звуку, визначення на слух різних інструментів та типів голосів, аналіз оркестрового звучання. Динамічний слух розвивається через усвідомлення градацій гучності звуку та їх виразного значення, методична робота спрямована на формування здатності розрізняти найтонші динамічні відтінки та використовувати їх у виконавській практиці. Ритмічне виховання становить невід'ємну частину розвитку музичного слуху, включаючи роботу над відчуттям метру, ритмічного пульсу, освоєнням різних ритмічних структур та особливу увагу до розвитку відчуття темпу та його змін [4].

Інтонаційна робота постає центральним елементом розвитку музичного слуху, спрямованим на формування точного інтонування в різних ладових контекстах. Методика передбачає спів гам, інтервалів, акордів, спеціальних вправ на освоєння різних інтонаційних зворотів. Формування музичної пам'яті включає запам'ятовування мелодій, гармонічних послідовностей, ритмічних структур, що забезпечує можливість швидкого засвоєння нового матеріалу [5]. Музично-теоретична підготовка створює необхідну базу для усвідомленого розвитку музичного слуху через вивчення елементів музичної мови, закономірностей музичного синтаксису, основ гармонії та поліфонії. Теоретичні знання допомагають структурувати слухові враження та формують основу для аналітичного сприйняття музики. Формування аналітичних навичок спрямоване на розвиток здатності визначати на слух елементи музичної мови, аналізувати форму музичних творів, розуміти логіку музичного розвитку.

Методика розвитку музичного слуху передбачає використання різноманітних форм роботи, що враховують індивідуальні особливості студентів та створюють оптимальні умови для розвитку їх музичних здібностей. Індивідуальні заняття дозволяють враховувати особливості кожного студента, групові заняття створюють можливість для колективного музикування та розвитку ансамблевого слуху. Контроль та оцінка результатів розвитку

музичного слуху здійснюються через систему спеціальних завдань, що включають спів з листа, слуховий аналіз, музичні диктанти різного рівня складності. Результати контролю дозволяють коригувати методику роботи та забезпечувати її максимальну ефективність. Систематизація методів розвитку музичного слуху базується на принципі послідовного ускладнення матеріалу, що передбачає поетапне освоєння музичних елементів різної складності та їх комбінацій.

Розвиток музичного слуху нерозривно пов'язаний з формуванням музичного мислення та здатності до аналітичного сприйняття музики. Ця робота спрямована на розуміння логіки музичного розвитку, здатність аналізувати музичні явища, усвідомлювати закономірності музичної форми. Методика розвитку музичного слуху враховує психологічні особливості сприйняття музики, базуючись на розумінні механізмів музичного сприйняття, закономірностей формування слухових уявлень, особливостей музичної пам'яті. Практична реалізація методів розвитку музичного слуху здійснюється через систему спеціальних вправ, спрямованих на розвиток окремих компонентів музичного слуху та формування цілісного комплексу музичних здібностей [6].

Традиційні методи розвитку музичного слуху, що формувалися протягом тривалого історичного періоду, увібрали досвід багатьох поколінь музикантів-педагогів та довели свою ефективність у практиці музичної освіти. Методологічні принципи розвитку музичного слуху базуються на розумінні його природи як складної психофізіологічної системи, враховують взаємозв'язок різних компонентів музичного слуху та необхідність їх комплексного розвитку. Організація процесу розвитку музичного слуху передбачає створення оптимальних умов для слухової роботи, включаючи забезпечення якісного звукового матеріалу, відповідного акустичного середовища, необхідного методичного забезпечення.

Формування професійного музичного слуху становить тривалий процес, що вимагає систематичної роботи та правильної організації навчального процесу. Успішність цього процесу залежить від правильної організації занять,

послідовності освоєння матеріалу, регулярності слухової роботи. Традиційна система розвитку музичного слуху створює міцну основу для формування професійних якостей музиканта, забезпечуючи комплексний розвиток усіх компонентів музичного слуху та формування необхідних практичних навичок. Методологічна база розвитку музичного слуху включає загальнопедагогічні та спеціальні музичні принципи, спирається на досягнення музичної педагогіки, психології музичної діяльності, теорії музичного сприйняття. Результативність методів розвитку музичного слуху визначається їх відповідністю природі музичного сприйняття, враховуючи особливості формування слухових уявлень та механізми їх закріплення у музичній пам'яті.

Методична система розвитку музичного слуху базується на інтеграції різних видів музичної діяльності та їх взаємному доповненні у навчальному процесі. Виконавська діяльність забезпечує практичне втілення слухових уявлень, сприяє розвитку координації між слухом та голосовим апаратом, формує навички точного інтонування. Композиторська діяльність, навіть у найпростіших формах, розвиває здатність оперувати музичними елементами, створювати та запам'ятовувати музичні побудови, усвідомлювати логіку музичного розвитку. Музично-теоретична діяльність формує понятійний апарат, необхідний для усвідомлення та вербалізації слухових вражень, створює основу для аналітичного сприйняття музики, допомагає систематизувати накопичений слуховий досвід [7].

Процес розвитку музичного слуху характеризується складною взаємодією різних психічних функцій та механізмів сприйняття. Слухова увага забезпечує концентрацію на музичному матеріалі, виділення суттєвих елементів звучання, контроль за процесом сприйняття. Музична пам'ять фіксує слухові враження, створює базу для формування стійких слухових уявлень, забезпечує можливість порівняння та аналізу музичного матеріалу. Музичне мислення оперує накопиченими слуховими уявленнями, встановлює логічні зв'язки між елементами музичної мови, забезпечує розуміння музичної форми та драматургії. Емоційний компонент музичного сприйняття створює мотивацію

для розвитку слуху, забезпечує особистісне переживання музики, формує естетичне ставлення до звукового матеріалу.

Структура заняття з розвитку музичного слуху підпорядковується принципам музичної педагогіки та враховує психофізіологічні особливості слухової діяльності. Початковий етап заняття спрямований на активізацію слухової уваги, налаштування слухового апарату, створення оптимального психологічного стану для сприйняття музики. Основний етап включає різноманітні форми роботи, спрямовані на розвиток конкретних компонентів музичного слуху, при цьому послідовність завдань враховує можливості слухового апарату та запобігає слуховій перевтомі. Заключний етап передбачає закріплення набутих навичок, узагальнення слухових вражень, формулювання висновків щодо виконаної роботи. Така структура забезпечує ефективність навчального процесу та створює умови для систематичного розвитку слухових здібностей.

Професійний розвиток музичного слуху передбачає формування здатності до диференційованого сприйняття музичної тканини у всій її складності та багатовимірності. Це включає одночасне охоплення горизонтального та вертикального вимірів музики, розуміння функціональних зв'язків між елементами музичної мови, здатність простежувати розвиток музичної думки на різних структурних рівнях. Особлива увага приділяється розвитку здатності чути багатоголосся у його поліфонічному та гармонічному аспектах, що передбачає формування навичок одночасного сприйняття кількох голосів, розуміння їх функціонального значення, усвідомлення закономірностей голосоведення. Розвиток тембрального слуху спрямований на формування здатності розрізняти та аналізувати тембри різних інструментів та голосів, розуміти принципи оркестрового письма, чути особливості фактурної організації музичного матеріалу.

Система оцінювання розвитку музичного слуху базується на комплексному підході та враховує різні аспекти слухової діяльності [8]. Перевірка рівня розвитку звуковисотного слуху здійснюється через завдання на

визначення висоти окремих звуків, інтервалів, акордів, на спів заданих звуковисотних послідовностей. Контроль розвитку гармонічного слуху включає визначення на слух акордових послідовностей, аналіз гармонічної вертикалі, виконання гармонічних завдань. Оцінка розвитку поліфонічного слуху передбачає перевірку здатності чути та відтворювати багатоголосся, аналізувати поліфонічну фактуру, виконувати поліфонічні вправи. Перевірка метроритмічного відчуття здійснюється через завдання на відтворення ритмічних структур, аналіз метричної організації музики, виконання ритмічних диктантів. Така система оцінювання дозволяє об'єктивно визначити рівень розвитку різних компонентів музичного слуху та коригувати методику роботи відповідно до отриманих результатів.

Теоретико-методологічні засади розвитку музичного слуху ґрунтуються на глибокому розумінні природи музичних здібностей та закономірностей їх формування. Психофізіологічний аспект розвитку музичного слуху передбачає врахування особливостей функціонування слухового аналізатора, механізмів формування слухових образів, процесів їх збереження та відтворення в пам'яті. Педагогічний аспект включає розробку ефективних методів навчання, створення оптимальних умов для розвитку слухових здібностей, забезпечення індивідуального підходу до кожного студента. Музикознавчий аспект пов'язаний з розумінням структури музичної мови, закономірностей музичної форми, особливостей різних стилів та жанрів, що створює теоретичну базу для розвитку музичного слуху. Інтеграція цих аспектів забезпечує комплексний підхід до розвитку музичного слуху та формування професійних якостей музиканта.

Формування професійного музичного мислення нерозривно пов'язане з розвитком музичного слуху та становить важливий компонент музичної освіти. Це передбачає розвиток здатності до аналітичного сприйняття музики, розуміння закономірностей музичної форми, усвідомлення логіки музичного розвитку. Професійне музичне мислення базується на розвиненому внутрішньому слуху, що дозволяє оперувати музичними образами без звучання реальної музики.

Формування такого мислення відбувається через систематичну роботу над різними аспектами музичної мови, включаючи аналіз музичних творів, вивчення закономірностей музичної композиції, освоєння різних стилів та жанрів. Особлива увага приділяється розвитку здатності встановлювати логічні зв'язки між елементами музичної мови, розуміти функціональне значення окремих елементів у контексті цілого, усвідомлювати драматургічну логіку музичного розвитку [9].

Інтеграція слухових та інтелектуальних компонентів у процесі розвитку музичного слуху створює основу для формування цілісного музичного сприйняття. Слухові компоненти забезпечують безпосереднє сприйняття музичного матеріалу, його диференціацію та запам'ятовування. Інтелектуальні компоненти відповідають за аналіз та осмислення почутого, встановлення логічних зв'язків, формування теоретичних узагальнень. Взаємодія цих компонентів відбувається на різних рівнях музичного сприйняття: від елементарного розрізнення окремих звуків до розуміння складних музичних форм та драматургічних концепцій. У процесі професійного навчання особлива увага приділяється розвитку аналітичних навичок, що дозволяють усвідомлено сприймати музичний матеріал, розуміти принципи його організації, встановлювати стильові та жанрові особливості музичних творів.

Методичне забезпечення процесу розвитку музичного слуху включає різноманітні навчальні матеріали, спеціально розроблені вправи та завдання, що відповідають різним рівням складності та спрямовані на розвиток різних компонентів музичного слуху. Система вправ будується за принципом поступового ускладнення матеріалу та враховує необхідність комплексного розвитку всіх компонентів музичного слуху. Особлива увага приділяється підбору музичного матеріалу, який повинен відповідати навчальним завданням, враховувати рівень підготовки студентів та сприяти формуванню музичного смаку. Методичні рекомендації щодо виконання вправ та завдань базуються на розумінні психофізіологічних механізмів музичного сприйняття та враховують особливості формування слухових навичок [10].

Самостійна робота студентів у процесі розвитку музичного слуху становить важливий компонент навчального процесу та вимагає правильної організації та методичного забезпечення. Вона включає виконання спеціальних вправ на розвиток різних компонентів музичного слуху, роботу над музичним матеріалом, закріплення теоретичних знань через практичні завдання. Особлива увага приділяється формуванню навичок самоконтролю та самооцінки, що дозволяють студентам ефективно організовувати самостійну роботу та досягати поставлених навчальних цілей. Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи враховують індивідуальні особливості студентів та створюють умови для їх професійного розвитку [4].

Розвиток музичного слуху в контексті професійної музичної освіти набуває особливого значення як фундаментальна основа формування музиканта-професіонала. Професійний музичний слух характеризується здатністю до точної фіксації та відтворення музичного матеріалу, розвиненими навичками слухового аналізу, здатністю до диференційованого сприйняття музичної тканини у всій її складності. Формування таких професійних якостей відбувається через систематичну роботу над різними аспектами музичного матеріалу, включаючи розвиток звуковисотного, гармонічного, поліфонічного, тембрового слуху. Професійний музичний слух становить складну інтегративну систему, що об'єднує різні види слухової діяльності та забезпечує можливість повноцінного сприйняття, аналізу та відтворення музики. Особлива увага приділяється розвитку здатності до аналітичного сприйняття музики, що передбачає розуміння структури музичного твору, принципів його організації, особливостей музичної мови.

Музично-теоретична підготовка у процесі розвитку музичного слуху виконує роль теоретичного фундаменту, що забезпечує усвідомлене сприйняття та аналіз музичного матеріалу. Вона включає вивчення елементів музичної мови, закономірностей музичного синтаксису, основ гармонії та поліфонії, що створює необхідну базу для розвитку професійного музичного слуху. Теоретичні знання допомагають структурувати слухові враження, розуміти принципи організації

музичного матеріалу, встановлювати логічні зв'язки між елементами музичної мови. Музично-теоретична підготовка також сприяє формуванню професійного музичного мислення, розвитку аналітичних навичок, здатності до теоретичного осмислення музичних явищ. Особлива увага приділяється встановленню зв'язків між теоретичними знаннями та практичними навичками, що забезпечує формування цілісного професійного музичного світогляду [11].

Психологічні аспекти розвитку музичного слуху охоплюють широке коло питань, пов'язаних з особливостями музичного сприйняття, механізмами формування слухових уявлень, розвитком музичної пам'яті та мислення. Розуміння психологічних закономірностей музичного сприйняття дозволяє оптимізувати процес навчання, враховувати індивідуальні особливості студентів, створювати сприятливі умови для розвитку їх музичних здібностей. Психологічний компонент музичного слуху включає емоційне переживання музики, формування естетичного ставлення до звукового матеріалу, розвиток здатності до художньої інтерпретації музичних творів. Особлива увага приділяється розвитку музичної пам'яті, що забезпечує можливість запам'ятовування та відтворення музичного матеріалу, формування стійких слухових уявлень, накопичення музичного досвіду.

1.2. Значення дисципліни «Сольфеджіо» у професійній підготовці музикантів та її вплив на розвиток музичного слуху

Дисципліна «Сольфеджіо» становить фундаментальну основу професійної музичної освіти, забезпечуючи формування та розвиток комплексу музичних здібностей, необхідних для професійної діяльності музиканта. Ця навчальна дисципліна інтегрує теоретичні знання та практичні навички, створюючи міцний фундамент для розвитку музичного слуху, музичної пам'яті, відчуття ритму та інших професійних якостей. Процес навчання сольфеджіо базується на систематичному розвитку здатності сприймати, запам'ятовувати та

відтворювати музичний матеріал, формуванні навичок чистого інтонування, освоєнні теоретичних основ музики [6]. Методика викладання сольфеджіо спрямована на розвиток різних видів музичного слуху: звуковисотного, який забезпечує точне визначення висоти звуків, мелодичного, що відповідає за сприйняття та відтворення мелодичної лінії, гармонічного, який дозволяє чути та аналізувати акордові структури.

Структура навчальної дисципліни «Сольфеджіо» охоплює комплекс взаємопов'язаних компонентів, спрямованих на формування професійних музичних компетенцій. Теоретичний компонент забезпечує засвоєння знань про елементи музичної мови, закономірності музичного синтаксису, основи гармонії та поліфонії. Практичний компонент реалізується через систему спеціальних вправ на розвиток різних видів музичного слуху, включаючи сольфеджування, слуховий аналіз, музичний диктант. Методичний компонент визначає способи організації навчального процесу, форми роботи, критерії оцінювання. Інтеграція цих компонентів створює умови для ефективного розвитку музичних здібностей та формування професійних навичок [12].

Система навчальних завдань з сольфеджіо побудована за принципом поступового ускладнення музичного матеріалу та включає різноманітні форми роботи, що забезпечують комплексний розвиток музичних здібностей. Сольфеджування як основна форма роботи передбачає спів з листа одноголосних та багатоголосних музичних прикладів, транспонування мелодій, спів у різних ключах. Ця форма роботи розвиває навички чистого інтонування, формує здатність до швидкого читання нотного тексту, удосконалює координацію між слухом та голосом. Слуховий аналіз спрямований на розвиток здатності визначати на слух елементи музичної мови, включаючи інтервали, акорди, лади, гармонічні послідовності. Музичний диктант як форма роботи розвиває музичну пам'ять, внутрішній слух, здатність до запису почутого музичного матеріалу [13].

Методика викладання сольфеджіо у музичному коледжі базується на принципах систематичності, послідовності, доступності навчального матеріалу. Навчальний процес організовується з урахуванням психофізіологічних

особливостей сприйняття музики, закономірностей формування слухових навичок, специфіки розвитку музичної пам'яті. Особлива увага приділяється розвитку внутрішнього слуху як основи професійного музичного мислення. Цей процес передбачає формування здатності уявляти музичні звуки та їх співвідношення без реального звучання, оперувати музичними образами у свідомості, здійснювати слуховий самоконтроль. Розвиток внутрішнього слуху відбувається через спеціальні вправи на читання нот без інструменту, запам'ятовування та відтворення музичного матеріалу, написання музичних диктантів.

Професійна підготовка музиканта на заняттях сольфеджіо включає формування аналітичних навичок, необхідних для розуміння структури музичного твору та принципів його організації. Аналітичний компонент навчання передбачає розвиток здатності визначати форму музичного твору, аналізувати його гармонічну та мелодичну структуру, розуміти особливості фактури та голосоведення [5]. Ця робота сприяє формуванню професійного музичного мислення, розвитку здатності до теоретичного осмислення музичних явищ, встановленню зв'язків між різними елементами музичної мови. Аналітичні навички, сформовані на заняттях сольфеджіо, становлять основу для подальшого професійного розвитку музиканта, забезпечуючи можливість самостійної роботи над музичним матеріалом.

Розвиток поліфонічного слуху на заняттях сольфеджіо здійснюється через систему спеціальних вправ та завдань, спрямованих на формування здатності сприймати та відтворювати багатоголосну музичну тканину. Методика роботи над багатоголоссям включає спів двоголосних та триголосних прикладів, виконання поліфонічних творів, слуховий аналіз багатоголосної фактури. У процесі цієї роботи формується здатність чути одночасний рух кількох голосів, розуміти їх функціональне значення, простежувати логіку голосоведення. Особлива увага приділяється розвитку навичок ансамблевого співу, що передбачає формування здатності координувати своє виконання з іншими

голосами, зберігати інтонаційну точність у багатоголоссі, відчувати функціональні співвідношення голосів [14].

Формування гармонічного слуху на заняттях сольфеджіо відбувається через комплексне освоєння вертикальних структур музичної тканини. Ця робота включає визначення на слух інтервалів, акордів та їх послідовностей, спів акордових послідовностей, гармонічний аналіз музичних творів. У процесі розвитку гармонічного слуху формується здатність сприймати та аналізувати акордові структури різної складності, розуміти функціональні зв'язки між акордами, відчувати логіку гармонічного розвитку. Методика роботи над гармонічним слухом передбачає поступове ускладнення матеріалу від простих співзвуч до складних гармонічних комплексів, від окремих акордів до розгорнутих гармонічних послідовностей. Особлива увага приділяється формуванню навичок чистого інтонування в акордовому викладі, розвитку здатності чути всі звуки акорду при виконанні окремого голосу.

Тембровий слух розвивається на заняттях сольфеджіо через усвідомлення особливостей звучання різних музичних інструментів та голосів. Методична робота включає слухання та аналіз тембрових характеристик звуку, визначення на слух різних інструментів та типів голосів, аналіз оркестрової фактури. У процесі цієї роботи формується здатність розрізняти тонкі тембральні відтінки, розуміти специфіку звучання різних інструментальних груп, аналізувати особливості оркестрового письма. Розвиток тембрового слуху сприяє формуванню професійного музичного мислення, розширює можливості слухового аналізу, збагачує слуховий досвід. Особлива увага приділяється розвитку здатності чути темброві особливості окремих інструментів у загальному звучанні оркестру, розуміти принципи оркестрового письма, аналізувати темброву драматургію музичного твору.

Розвиток метроритмічного відчуття на заняттях сольфеджіо становить невід'ємну частину професійної підготовки музиканта та здійснюється через комплексну систему спеціальних вправ. Методика роботи над метроритмом включає виконання ритмічних вправ різної складності, читання ритмічних

партитур, запис ритмічних диктантів, відпрацювання складних ритмічних структур. У процесі цієї роботи формується відчуття метричної пульсації, здатність точно відтворювати ритмічні фігури різної складності, розуміння співвідношення різних ритмічних тривалостей. Особлива увага приділяється розвитку відчуття темпу та його змін, здатності зберігати стабільний темп при виконанні музичного матеріалу, розуміння агогічних відхилень. Метроритмічна робота на заняттях сольфеджіо сприяє формуванню цілісного музичного мислення, розвитку координації між слухом та голосовим апаратом, удосконаленню виконавських навичок [15].

Музичний диктант як форма роботи на заняттях сольфеджіо забезпечує комплексний розвиток музичних здібностей та формування професійних навичок. Процес запису музичного диктанту включає сприйняття музичного матеріалу, його запам'ятовування, усвідомлення структури та відтворення у нотному записі. Ця форма роботи розвиває музичну пам'ять, внутрішній слух, аналітичне мислення, здатність до швидкого запису почутого музичного матеріалу [1]. Методика роботи над музичним диктантом передбачає поступове ускладнення матеріалу від простих мелодичних побудов до складних багатоголосних структур, від коротких музичних фраз до розгорнутих музичних періодів. Особлива увага приділяється розвитку здатності утримувати в пам'яті тривалі музичні побудови, аналізувати їх структуру, фіксувати особливості мелодичного та ритмічного розвитку.

Тож, розвиток творчих навичок на заняттях сольфеджіо відбувається через систему спеціальних завдань, спрямованих на формування здатності створювати та імпровізувати музичний матеріал. Методика включає підбір акомпанементу до заданої мелодії, створення мелодій на задану гармонічну послідовність, імпровізацію в заданому стилі, складання музичних періодів. У процесі цієї роботи формується здатність оперувати музичними елементами, розуміти закономірності музичної композиції, створювати музичні побудови різної складності. Творчі завдання сприяють розвитку музичного мислення, формуванню навичок композиції, удосконаленню слухових уявлень. Особлива

увага приділяється розвитку здатності створювати музичний матеріал у різних стилях та жанрах, розуміти особливості різних музичних форм, використовувати різноманітні засоби музичної виразності.

1.3. Аналіз інноваційних методів розвитку музичного слуху

Інноваційні методи розвитку музичного слуху базуються на інтеграції традиційних педагогічних підходів та сучасних технологічних можливостей, що створює нові перспективи для музичної освіти. Використання комп'ютерних технологій у процесі розвитку музичного слуху відкриває широкі можливості для індивідуалізації навчання, створення інтерактивних навчальних матеріалів, автоматизації процесу контролю та оцінювання. Сучасні комп'ютерні програми дозволяють генерувати різноманітні музичні вправи, адаптувати складність завдань до рівня підготовки студента, забезпечувати миттєвий зворотний зв'язок. Інтеграція цифрових технологій у навчальний процес створює можливості для візуалізації музичного матеріалу, що сприяє кращому розумінню музичних структур та закономірностей. Мультимедійні технології забезпечують одночасний вплив на різні канали сприйняття, що підвищує ефективність засвоєння навчального матеріалу [16].

Інтерактивні музичні платформи становлять новий напрямок у розвитку музичного слуху, пропонуючи комплексний підхід до навчання через поєднання теоретичного матеріалу, практичних вправ та систем автоматизованого контролю. Такі платформи містять бази даних музичних прикладів, генератори музичних завдань, модулі для запису та аналізу виконання, системи оцінювання точності інтонування. Інтерактивний характер навчання забезпечує активну участь студента у навчальному процесі, можливість самостійно обирати темп та послідовність освоєння матеріалу, отримувати об'єктивну оцінку своїх досягнень. Використання штучного інтелекту в музичних навчальних платформах дозволяє створювати адаптивні навчальні програми, що автоматично коригують складність завдань залежно від успішності їх виконання,

аналізують типові помилки та пропонують індивідуальні рекомендації щодо їх виправлення [17].

Мобільні додатки для розвитку музичного слуху представляють новий формат навчальних інструментів, що забезпечують доступність та зручність музичної освіти. Ці додатки пропонують різноманітні вправи на розвиток звуковисотного, гармонічного, ритмічного слуху, включають модулі для тренування музичної пам'яті, навички читання нот, здатності до музичного аналізу. Використання мобільних технологій створює можливість для постійного тренування музичного слуху незалежно від місця знаходження, забезпечує регулярність занять та систематичність розвитку музичних здібностей. Інтеграція гейміфікації у навчальний процес підвищує мотивацію до занять, створює елемент змагальності, робить процес навчання більш захоплюючим та результативним. Мобільні додатки також забезпечують можливість відстеження прогресу, аналізу досягнень, планування подальшого розвитку музичних здібностей

Цифрові аудіо робочі станції (DAW) створюють нові можливості для розвитку музичного слуху через роботу з багатоканальним записом та редагуванням звуку. Використання DAW у навчальному процесі дозволяє студентам працювати з окремими треками багатоголосних композицій, аналізувати партії різних інструментів, вивчати особливості аранжування та звукового балансу [14]. Технологія віртуальних інструментів надає можливість експериментувати з різними тембрами, вивчати особливості звучання різних інструментів, розвивати тембровий слух. Функції автоматизації та модуляції параметрів звуку дозволяють досліджувати вплив різних звукових ефектів на характер звучання, розвивати здатність до тонкого сприйняття звукових нюансів. Можливість візуалізації звукової хвилі та спектрального аналізу допомагає краще розуміти фізичну природу звуку, розвиває аналітичне сприйняття музичного матеріалу [18].

Системи віртуальної та доповненої реальності відкривають нові перспективи для розвитку музичного слуху через створення імерсивного

навчального середовища. Технології VR дозволяють моделювати різні акустичні простори, створювати віртуальні концертні зали та студії звукозапису, забезпечувати можливість взаємодії з віртуальними музичними інструментами. Доповнена реальність дозволяє накладати навчальну інформацію на реальні музичні об'єкти, візуалізувати теоретичні концепції, створювати інтерактивні навчальні матеріали. Використання технологій 3D-звуку в системах віртуальної реальності сприяє розвитку просторового слуху, здатності локалізувати джерела звуку, розуміння акустичних особливостей різних приміщень. Можливість створення колективних віртуальних просторів для музичної взаємодії відкриває нові формати для групових занять та ансамблевого музикування.

Системи автоматичного розпізнавання та аналізу звуку становлять потужний інструмент для розвитку музичного слуху, забезпечуючи об'єктивний аналіз точності інтонування, якості звуковидобування, ритмічної точності виконання. Технології машинного навчання дозволяють створювати системи, здатні аналізувати великі обсяги музичного матеріалу, виявляти закономірності та патерни, генерувати персоналізовані рекомендації щодо розвитку музичних здібностей. Алгоритми розпізнавання мелодій та гармонічних послідовностей допомагають у розвитку музичної пам'яті, здатності до транскрипції музичного матеріалу, навичок музичного аналізу. Інтеграція цих систем у навчальний процес забезпечує можливість постійного моніторингу прогресу, виявлення проблемних аспектів, коригування навчальної програми відповідно до індивідуальних потреб студента.

Онлайн-платформи для колективного музикування створюють нові можливості для розвитку ансамблевого слуху та навичок групової взаємодії. Технології синхронізації аудіопотоків дозволяють організовувати віртуальні музичні колективи, проводити дистанційні репетиції, створювати спільні музичні проекти. Функції запису та відтворення окремих партій забезпечують можливість детального аналізу ансамблевого звучання, роботи над балансом голосів, узгодженням темпу та динаміки. Інтеграція систем відеозв'язку з професійними аудіоінтерфейсами дозволяє досягати високої якості звуку при

дистанційній взаємодії, що створює умови для повноцінної музичної комунікації. Можливість запису та аналізу групових виконань сприяє розвитку критичного слухового сприйняття, здатності до об'єктивної оцінки музичного матеріалу [19].

Інтерактивні системи нотного набору та редагування розширюють можливості для розвитку внутрішнього слуху та музичного мислення. Функції миттєвого озвучування нотного тексту дозволяють перевіряти правильність слухових уявлень, експериментувати з різними варіантами гармонізації та аранжування [3]. Можливість роботи з окремими голосами багатоголосної фактури сприяє розвитку поліфонічного слуху, розумінню принципів голосоведення. Інструменти транспонування та модуляції розвивають здатність мислити в різних тональностях, розуміти тональні співвідношення. Функції аналізу гармонії та формування акордових послідовностей допомагають у розвитку гармонічного слуху, розумінні функціональних зв'язків.

Системи музичного аналізу на основі штучного інтелекту пропонують нові підходи до розвитку аналітичного слуху та музичного мислення. Алгоритми автоматичного аналізу музичної форми, гармонічної структури, мелодичних патернів допомагають у розумінні принципів організації музичного матеріалу. Можливість візуалізації результатів аналізу через графіки, діаграми, кольорові схеми сприяє кращому усвідомленню музичних закономірностей. Системи класифікації музичних стилів та жанрів розвивають здатність розпізнавати стильові особливості музики, розуміти історичний контекст музичних явищ. Інтеграція елементів музичної теорії з практичним аналізом створює міцний зв'язок між теоретичними знаннями та слуховим досвідом [20].

В цілому, адаптивні системи навчання на основі штучного інтелекту представляють новий етап у розвитку методики музичної освіти. Технології машинного навчання дозволяють створювати персоналізовані навчальні траєкторії, що автоматично адаптуються до рівня підготовки, темпу навчання та індивідуальних особливостей кожного студента. Системи аналізу успішності на основі великих даних допомагають виявляти закономірності у процесі навчання,

прогнозувати потенційні труднощі, оптимізувати навчальний процес. Інтеграція елементів нейролінгвістичного програмування та когнітивної психології дозволяє створювати ефективні стратегії засвоєння музичного матеріалу, розвивати метакогнітивні навички, формувати стійкі слухові навички.

Висновки до 1 розділу

Отже, теоретичний аналіз розвитку музичного слуху студентів музичного коледжу з використанням інноваційних технологій засвідчує багатокомпонентність та комплексність цього процесу. Музичний слух як професійна якість музиканта охоплює звуковисотний, мелодичний, гармонічний, поліфонічний, тембровий та динамічний компоненти, розвиток яких потребує систематичної роботи та використання спеціальних методик. Традиційні методи розвитку музичного слуху, що сформувалися протягом тривалого історичного періоду, створюють фундаментальну основу для формування професійних якостей музиканта та включають сольфеджування, слуховий аналіз, музичний диктант, творчі завдання.

Дисципліна «Сольфеджіо» становить базову складову професійної музичної освіти, забезпечуючи інтеграцію теоретичних знань та практичних навичок у процесі розвитку музичного слуху. Структура навчальної дисципліни охоплює взаємопов'язані компоненти, спрямовані на формування професійних музичних компетенцій, включаючи теоретичний, практичний та методичний аспекти. Система навчальних завдань з сольфеджіо, побудована за принципом поступового ускладнення музичного матеріалу, забезпечує комплексний розвиток музичних здібностей через різноманітні форми роботи.

Сучасні методи розвитку музичного слуху поєднують традиційні підходи з інноваційними технологіями. Це дозволяє індивідуалізувати навчання, об'єктивно оцінювати результати та створювати адаптивні програми. Комплексний підхід, що враховує психофізіологічні особливості, забезпечує ефективний розвиток музичного слуху та формування необхідних професійних компетентностей.

Системний підхід до розвитку музичного слуху, що поєднує класичні методики та сучасні технологічні рішення, забезпечує формування цілісного комплексу професійних музичних здібностей. Інтеграція різних форм роботи, використання інноваційних технологій та дотримання принципів систематичності й послідовності у навчальному процесі створюють умови для ефективного розвитку музичного слуху студентів музичного коледжу та їх професійного становлення як музикантів.

РОЗДІЛ 2

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ РОЗВИТКУ МУЗИЧНОГО СЛУХУ ПРИ НАВЧАННІ СОЛЬФЕДЖІО У ЛОЗІВСЬКОМУ ФАХОВОМУ ВИЩОМУ КОЛЕДЖІ МИСТЕЦТВ

2.1. Характеристика діяльності Лозівського фахового вищого коледжу мистецтв

Лозівський фаховий вищий коледж мистецтв, розташований у місті Харків, представляє собою спеціалізований заклад фахової передвищої освіти, що здійснює підготовку професійних кадрів у галузі музичного мистецтва. Освітня діяльність закладу спрямована на формування висококваліфікованих фахівців музичного профілю, здатних до професійної діяльності у сфері виконавського мистецтва, музичної педагогіки та культурно-мистецької діяльності. Структура навчального закладу включає відділення фортепіано, струнних інструментів, народних інструментів, духових та ударних інструментів, теорії музики, хорового диригування, що забезпечує комплексну підготовку музикантів різних спеціалізацій. Освітній процес базується на поєднанні класичних традицій музичної освіти та інноваційних педагогічних технологій, що створює оптимальні умови для професійного становлення майбутніх музикантів [21].

Матеріально-технічна база коледжу охоплює спеціалізовані навчальні аудиторії, концертний зал, бібліотеку з фондом музичної літератури, фонотеку, комп'ютерний клас, оснащений сучасним програмним забезпеченням для музичної освіти. Навчальні аудиторії обладнані музичними інструментами високої якості, звуковідтворювальною апаратурою, мультимедійним обладнанням, що забезпечує повноцінний освітній процес. Концертний зал коледжу, оснащений професійною акустичною системою та роялем, слугує майданчиком для проведення концертів, конкурсів, майстер-класів та інших мистецьких заходів. Бібліотечний фонд містить широкий спектр навчальної,

методичної та нотної літератури, періодичні видання музичного профілю, що забезпечує інформаційну підтримку освітнього процесу.

Педагогічний колектив коледжу представлений висококваліфікованими викладачами, які мають значний досвід педагогічної та виконавської діяльності [22]. Професійний рівень викладацького складу підтверджується науковими ступенями, почесними званнями, перемогами студентів у всеукраїнських та міжнародних конкурсах. Методична робота педагогічного колективу спрямована на вдосконалення навчального процесу, розробку інноваційних методик викладання музичних дисциплін, створення навчально-методичних матеріалів. Система підвищення кваліфікації викладачів включає участь у науково-практичних конференціях, методичних семінарах, майстер-класах, що забезпечує постійне професійне зростання педагогічного складу.

Організаційна структура Лозівського фахового вищого коледжу мистецтв побудована за принципом функціонального підпорядкування та забезпечує ефективне управління всіма напрямками діяльності навчального закладу [23]. Централізоване керівництво здійснюється директором коледжу, якому безпосередньо підпорядковуються заступники з адміністративно-господарської роботи та навчальної роботи, а також ключові структурні підрозділи (див. рис. 2.1).

Рис. 2.1. Організаційна структура Лозівського фахового вищого коледжу мистецтв

Тож, до складу керівних органів входять педагогічна та адміністративна ради, які забезпечують колегіальність прийняття рішень з питань організації освітнього процесу. Демократичні засади управління реалізуються через діяльність загальних зборів трудового колективу, профспілкового комітету та конференції студентів. Навчально-методична робота координується через систему циклових комісій та навчально-методичний кабінет, що забезпечує методичний супровід освітнього процесу. Адміністративно-господарський блок включає бухгалтерію, канцелярію, господарський відділ та інші допоміжні підрозділи, які забезпечують функціонування матеріально-технічної бази закладу. Представлена організаційна структура відображає системний підхід до управління навчальним закладом та забезпечує реалізацію його освітніх завдань.

Освітній процес у Лозівському фаховому вищому коледжі мистецтв організований відповідно до сучасних вимог підготовки музичних фахівців та включає теоретичну підготовку, практичне навчання, концертну діяльність. Навчальні плани спеціальностей розроблені з урахуванням специфіки музичної освіти та передбачають вивчення циклу загальноосвітніх дисциплін, спеціальних музичних предметів, предметів музично-теоретичного циклу. Особлива увага приділяється індивідуальній роботі зі студентами, що забезпечує розвиток їх виконавської майстерності, музичного слуху, творчих здібностей. Практична підготовка студентів здійснюється через систему концертних виступів, участь у конкурсах та фестивалях, педагогічну практику в музичних школах та студіях [24].

Науково-методична діяльність коледжу спрямована на розвиток професійної компетентності викладачів та студентів, впровадження інноваційних освітніх технологій, вдосконалення методики викладання музичних дисциплін. Методичні об'єднання викладачів працюють над створенням навчально-методичних комплексів, розробкою методичних рекомендацій, підготовкою навчальних посібників. Викладачі коледжу беруть активну участь у науково-практичних конференціях, публікують статті у фахових виданнях, проводять відкриті уроки та майстер-класи. Результати

методичної роботи впроваджуються у навчальний процес, що сприяє підвищенню якості професійної підготовки студентів.

Концертно-виконавська діяльність становить невід'ємну частину освітнього процесу в коледжі та спрямована на розвиток виконавської майстерності студентів, формування їх сценічного досвіду, популяризацію музичного мистецтва. На базі коледжу функціонують творчі колективи різних складів: симфонічний оркестр, оркестр народних інструментів, духовий оркестр, хоровий колектив, камерні ансамблі [25]. Студенти та викладачі коледжу регулярно виступають з концертними програмами, беруть участь у міських та обласних культурно-мистецьких заходах, проводять просвітницьку роботу серед населення. Концертна діяльність сприяє професійному зростанню студентів, формуванню їх виконавського досвіду, розвитку артистичних якостей.

Міжнародна діяльність Лозівського фахового вищого коледжу мистецтв реалізується через участь студентів та викладачів у міжнародних конкурсах, фестивалях, майстер-класах, що сприяє інтеграції закладу у світовий освітній простір. Співпраця з музичними навчальними закладами інших країн забезпечує обмін педагогічним досвідом, знайомство з різними методиками викладання, розширення професійного світогляду учасників освітнього процесу. Студенти коледжу регулярно демонструють високі результати на міжнародних конкурсах виконавської майстерності, що підтверджує якість професійної підготовки в навчальному закладі. Міжнародні проекти та програми академічної мобільності створюють додаткові можливості для професійного розвитку студентів та викладачів, розширення їх творчих контактів, ознайомлення з сучасними тенденціями у сфері музичної освіти.

Профорієнтаційна робота коледжу спрямована на виявлення та підтримку музично обдарованих дітей, формування контингенту абітурієнтів, популяризацію музичної освіти. Викладачі коледжу проводять консультації для учнів музичних шкіл, організовують конкурси юних виконавців, проводять майстер-класи та відкриті уроки. На базі коледжу функціонують підготовчі курси, що забезпечують підготовку абітурієнтів до вступних випробувань.

Співпраця з музичними школами регіону включає проведення методичних семінарів для викладачів, концертних виступів студентів, профорієнтаційних заходів. Система профорієнтаційної роботи забезпечує формування якісного контингенту студентів, мотивованих до навчання та професійного розвитку в галузі музичного мистецтва.

Виховна робота в коледжі спрямована на формування професійних та особистісних якостей майбутніх музикантів, розвиток їх творчого потенціалу, виховання національної свідомості та загальнолюдських цінностей. Система виховної роботи включає організацію культурно-мистецьких заходів, проведення тематичних вечорів, зустрічей з видатними діячами мистецтва, екскурсій до музеїв та концертних залів. Студентське самоврядування бере активну участь у організації навчального процесу, проведенні культурно-масових заходів, вирішенні питань студентського життя. Виховна робота сприяє формуванню активної життєвої позиції студентів, розвитку їх лідерських якостей, професійному становленню.

Система забезпечення якості освіти в Лозівському фаховому вищому коледжі мистецтв базується на комплексному підході до організації освітнього процесу та включає моніторинг навчальних досягнень студентів, оцінку професійної діяльності викладачів, аналіз ефективності навчальних програм. Контроль якості освіти здійснюється через проведення контрольних заходів, академічних концертів, технічних заліків, що дозволяє оцінити рівень професійної підготовки студентів. Система атестації викладачів передбачає оцінку їх педагогічної майстерності, методичної роботи, концертно-виконавської діяльності. Регулярний перегляд та оновлення навчальних програм забезпечує їх відповідність сучасним вимогам музичної освіти та потребам ринку праці.

Інформаційно-комунікаційне забезпечення освітнього процесу в коледжі реалізується через використання сучасних технологічних рішень та цифрових освітніх ресурсів [26]. Комп'ютерний клас, оснащений спеціалізованим програмним забезпеченням, забезпечує можливість роботи з нотними

редакторами, програмами для запису та обробки звуку, навчальними музичними програмами. Електронна бібліотека містить цифрові версії навчальних матеріалів, нотних збірників, методичних посібників. Система дистанційного навчання дозволяє організувати освітній процес в онлайн-форматі, забезпечуючи доступ до навчальних матеріалів та можливість інтерактивної взаємодії між викладачами та студентами. Використання мультимедійного обладнання в навчальному процесі сприяє підвищенню ефективності засвоєння навчального матеріалу.

Практична підготовка студентів коледжу здійснюється через систему навчальної та виробничої практики, що забезпечує формування професійних компетенцій та практичного досвіду. Педагогічна практика проводиться на базі музичних шкіл та студій, де студенти набувають досвіду викладацької діяльності під керівництвом досвідчених педагогів. Виконавська практика реалізується через участь у концертних виступах, конкурсах, фестивалях, що сприяє розвитку виконавської майстерності та сценічного досвіду. Концертмейстерська практика забезпечує формування навичок акомпанементу та ансамблевої гри. Система практичної підготовки створює умови для професійного становлення майбутніх музикантів та їх адаптації до реальних умов професійної діяльності.

В цілому, перспективи розвитку Лозівського фахового вищого коледжу мистецтв визначаються стратегічними напрямками модернізації музичної освіти та включають впровадження інноваційних освітніх технологій, розширення міжнародного співробітництва, вдосконалення матеріально-технічної бази. Програма розвитку закладу передбачає оновлення навчальних програм відповідно до сучасних вимог музичної освіти, впровадження дистанційних технологій навчання, розширення спектру освітніх послуг. Модернізація матеріально-технічної бази спрямована на оснащення навчальних аудиторій сучасним обладнанням, придбання нових музичних інструментів, оновлення комп'ютерної техніки та програмного забезпечення. Розвиток міжнародних зв'язків передбачає участь у міжнародних освітніх проектах, організацію академічних обмінів, проведення міжнародних конкурсів та фестивалів.

2.2. Аналіз методів розвитку музичного слуху при навчанні сольфеджіо у Лозівському фаховому вищому коледжі мистецтв

Розвиток музичного слуху є одним із найважливіших завдань навчання сольфеджіо, оскільки саме цей аспект музичної освіти формує основи професійної майстерності музикантів. У Лозівському фаховому вищому коледжі мистецтв застосовуються як традиційні, так і інноваційні методи навчання для досягнення високих результатів у цій галузі. У цьому підпункті проаналізовано ключові методи, що використовуються викладачами коледжу, їхню ефективність, а також визначено перспективи вдосконалення навчального процесу з урахуванням сучасних технологій [27].

Традиційні методи розвитку музичного слуху мають важливе значення у формуванні музичних навичок студентів, адже вони базуються на перевірених педагогічних практиках. Використання слухового аналізу, вокалізації, запису диктантів і гри на фортепіано дозволяє студентам вдосконалювати сприйняття музичних елементів, розвивати інтонаційну точність та навички внутрішнього слуху. Проте ці методи не позбавлені певних проблем, які можуть впливати на ефективність навчального процесу. Аналіз сильних сторін та викликів цих підходів дає змогу більш цілеспрямовано вдосконалювати методики навчання.

Слуховий аналіз є одним із найважливіших елементів навчання, спрямованим на формування здатності розпізнавати музичні явища. Студенти покращують розуміння структури музичних творів, однак цей метод вимагає значної концентрації, що може бути складним для новачків.

Вокалізація, як метод розвитку інтонаційної точності, допомагає вдосконалювати слух і контроль голосу. Водночас цей підхід може створювати труднощі для студентів, які не мають достатніх вокальних здібностей або досвіду.

Таблиця 2.1

Аналіз основних традиційних методів розвитку музичного слуху

Метод	Ціль	Результат	Проблеми
Слуховий аналіз	Формування здатності розпізнавати музичні явища	Покращення розуміння структури музичних творів	Вимагає високої концентрації, може бути важким для новачків
Вокалізація	Розвиток інтонаційної точності	Удосконалення слуху та голосового контролю	Може бути важким для тих, хто не має вокальних здібностей
Запис диктантів	Тренування внутрішнього слуху	Підвищення точності сприйняття ритму та інтонацій	Не завжди доступні ресурси для різноманітних диктантів
Використання фортепіано	Розвиток слуху через гру на інструменті	Розширення слухового досвіду студентів	Не всі студенти мають доступ до інструментів для тренувань

Запис диктантів сприяє тренуванню внутрішнього слуху та підвищує точність сприйняття ритму й інтонацій. Проблема полягає у відсутності різноманітних завдань, що може обмежувати прогрес студентів через одноманітність вправ.

Гра на фортепіано є потужним інструментом для розширення слухового досвіду, але її доступність не завжди є достатньою через обмежену кількість інструментів у навчальних закладах.

Таким чином, хоча кожен із цих методів відіграє важливу роль у розвитку музичного слуху, їх ефективність може бути знижена через технічні, методичні та індивідуальні обмеження [28].

Аналіз традиційних методів розвитку музичного слуху демонструє їхню значущість у формуванні основних музичних навичок студентів. Разом із тим, використання цих методів потребує адаптації до сучасних умов і вирішення ключових проблем, таких як доступність ресурсів, врахування індивідуальних потреб студентів та забезпечення різноманітності завдань. Оптимізація

традиційних методів із урахуванням їхніх слабких сторін дозволить підвищити якість навчального процесу та сприяти більш глибокому засвоєнню матеріалу.

Інноваційні методи навчання музичного слуху стають все більш популярними завдяки своїй адаптивності до сучасних технологій та інтерактивному підходу. Використання мультимедійних ресурсів, групових інтерактивних завдань та ігрових методів допомагає зробити навчальний процес більш захопливим і результативним. Вони сприяють формуванню у студентів як технічних, так і соціальних навичок. Проте впровадження таких підходів супроводжується певними труднощами, які можуть знижувати їхню ефективність. Розгляд переваг і недоліків інноваційних методів дозволить краще зрозуміти їхню роль у навчальному процесі.

Таблиця 2.2

Аналіз інноваційних методів розвитку музичного слуху

Інноваційний метод	Опис	Очікуваний результат	Проблеми
Мультимедійні ресурси	Використання спеціалізованих програм для слухового аналізу	Збільшення інтересу студентів, підвищення ефективності	Необхідність доступу до нових версій програм
Групова інтерактивна робота	Виконання спільних завдань у реальному часі	Формування навичок співпраці, слухової координації	Технічні проблеми при роботі в групах (відсутність обладнання)
Ігрові методи	Застосування вікторин та конкурсів	Підвищення мотивації до навчання, розвиток швидкості реакції	Може призвести до надмірного зосередження на ігровому процесі

Мультимедійні ресурси відкривають перед студентами нові можливості для слухового аналізу завдяки використанню сучасних програм. Вони підвищують зацікавленість студентів і загальну ефективність навчання. Однак залежність від доступу до нових версій програмного забезпечення та

технологічна обмеженість можуть стати серйозною перешкодою для їхнього широкого використання.

Групова інтерактивна робота сприяє формуванню навичок співпраці, слухової координації та взаємодії між студентами. Водночас відсутність необхідного обладнання чи технічні проблеми під час занять у групах можуть ускладнювати процес реалізації цього методу [29].

Ігрові методи забезпечують підвищення мотивації до навчання через цікаві вікторини та конкурси. Вони розвивають швидкість реакції та залучають студентів до активної участі. Проте існує ризик надмірного фокусування на ігрових елементах, що може відволікати від основної мети навчання.

Таким чином, інноваційні методи мають значний потенціал для покращення якості освіти, але їхнє впровадження вимагає ретельного врахування технічних і методичних особливостей.

Інноваційні методи навчання музичного слуху сприяють більш ефективному та цікавому засвоєнню матеріалу. Вони поєднують сучасні технології та інтерактивність, що дозволяє розвивати різні аспекти музичних навичок. Водночас для забезпечення їхньої максимальної ефективності необхідно враховувати такі проблеми, як доступність технологій, технічні труднощі та баланс між ігровими елементами та навчальними цілями. Оптимальне використання інноваційних методів дозволить вдосконалити освітній процес та забезпечити якісну підготовку студентів у галузі музичного слуху.

Використання електронних засобів у навчальному процесі відкриває нові можливості для ефективного засвоєння знань. Програми для слухового аналізу, цифрові платформи та мобільні додатки надають доступ до інтерактивного навчання, дозволяють персоналізувати процес та підвищують мотивацію студентів. Однак інтеграція таких засобів супроводжується низкою проблем, таких як обмежений доступ до технологій, технічні збої та перевантаження інформацією. Розгляд частоти використання цифрових інструментів у навчанні сольфеджіо допоможе оцінити їхню популярність і виявити основні труднощі.

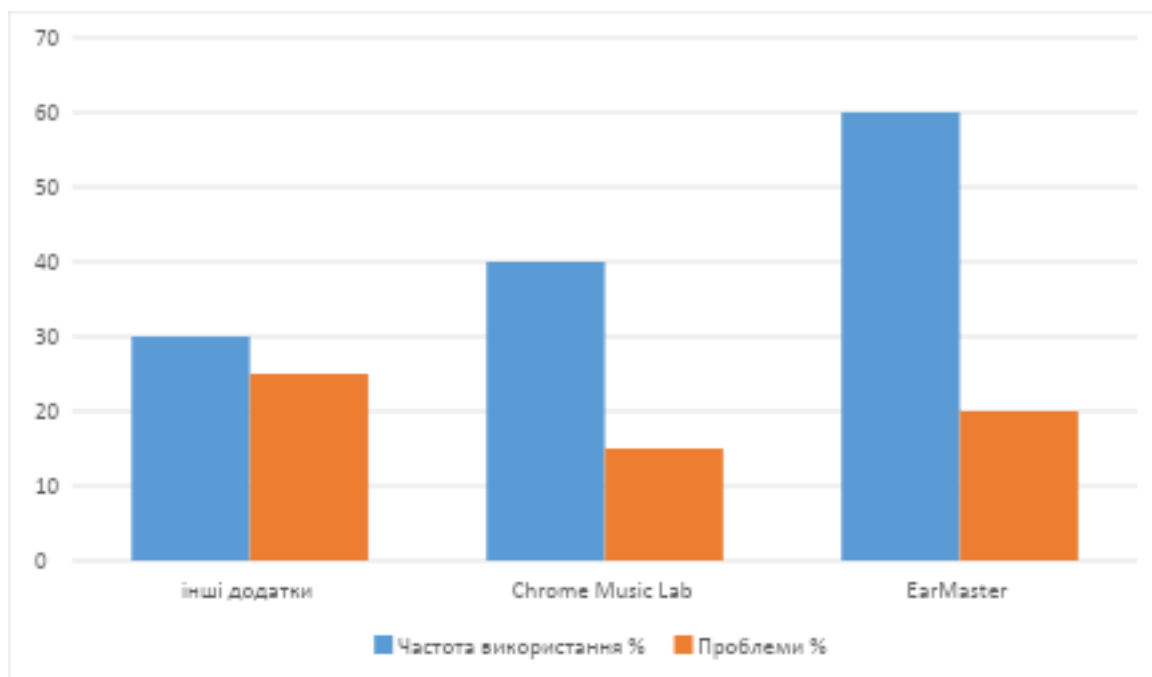

Рис. 2.1. Частота використання цифрових інструментів у навчанні сольфеджіо

Рис. 2.1 демонструє, що EarMaster є найпопулярнішим цифровим інструментом для навчання сольфеджіо серед студентів (60%), однак кожен п'ятий користувач стикається з проблемами доступу до останніх версій програми (20%).

На другому місці за популярністю знаходиться Chrome Music Lab (40%), проте технічні труднощі впливають на 15% користувачів, що свідчить про меншу кількість перешкод порівняно з іншими інструментами. Найменш використовуваною категорією є інші додатки (30%), але проблеми із сучасними мобільними пристроями тут відчують 25% користувачів. Це вказує на необхідність покращення технічного забезпечення для роботи з цими додатками [30].

Аналіз частоти використання цифрових інструментів у навчанні сольфеджіо свідчить про їхню популярність, але також виявляє суттєві проблеми. Найбільший бар'єр для студентів – це доступ до сучасного програмного забезпечення та пристроїв. Найменше труднощів фіксується при використанні Chrome Music Lab, тоді як EarMaster, попри високий рівень

популярності, стикається з обмеженнями через оновлення. Для ефективного використання цифрових засобів у навчанні необхідно забезпечити кращу інфраструктуру та доступність програмного забезпечення.

У процесі аналізу традиційних та інноваційних методів розвитку музичного слуху в Лозівському фаховому коледжі мистецтв було виявлено ряд проблем, пов'язаних із кожним з підходів. Традиційні методи, хоча й забезпечують високий рівень якості навчання, мають певні обмеження щодо доступності та індивідуалізації. Інноваційні методи, зі своєї черги, стикаються з технічними та фінансовими труднощами, що можуть вплинути на їх ефективність. Врахування цих проблем дозволяє створювати більш гнучкий та інклюзивний навчальний процес, що здатен задовольнити потреби сучасних студентів.

2.3. Розробка методики розвитку музичного слуху при навчанні сольфеджіо у Лозівському фаховому вищому коледжі мистецтв з використанням інноваційних технологій

У сучасному музичному навчанні важливим є поєднання традиційних методів із новітніми технологіями для забезпечення гармонійного розвитку студентів. Лозівський фаховий коледж мистецтв має унікальні умови для реалізації інноваційного підходу до розвитку музичного слуху. Наша методика ґрунтується на інтеграції інтерактивних технологій, творчого підходу та індивідуалізації навчання, що сприяє ефективнішому засвоєнню матеріалу.

Основні положення розробленої методики:

1. Інтеграція мультимедійних платформ

- Використання EarMaster та Chrome Music Lab, але з доповненням авторських інтерактивних вправ.

- Запровадження відеоуроків із завданнями для домашньої роботи.

2. Акцент на творчості та імпровізації

- Виконання завдань, де студентам пропонується самостійно скласти мелодії та аналізувати їх.

- Групові проєкти: створення ритмічних композицій з використанням додатків.

3. Індивідуалізовані завдання

- Розробка вправ для студентів із різним рівнем підготовки.
- Введення трекінгу прогресу через додатки з персоналізованими рекомендаціями.

4. Використання ігрових елементів

- Змагання між студентами з використанням вікторин, інтерактивних завдань.

- Введення системи заохочень за досягнення у навчанні (наприклад, цифрові сертифікати).

У Додатку А представлені методичні рекомендації щодо реалізації даної методики. Вони включають конкретні вправи, алгоритми для виконання завдань та поради для викладачів щодо оптимального використання мультимедійних платформ і інтерактивних інструментів.

У таблиці 2.3 здійснено порівняння традиційної методики розвитку музичного слуху при навчанні сольфеджіо та нової розробленої методики, що інтегрує інноваційні технології. Кожна з методик має свої особливості, які визначають форму викладання, використовувані інструменти, рівень індивідуалізації, творчу складову та загальну ефективність навчального процесу.

Таблиця 2.3

Порівняння традиційної методики розвитку музичного слуху та розробленої

Критерій	Традиційна методика	Розроблена методика
Форма викладання	Лекційний матеріал	Інтерактивна робота, групові завдання
Інструменти	Переважно фортепіано	Мультимедійні платформи, додатки
Рівень індивідуалізації	Обмежена	Високий
Творчий компонент	Мінімальний	Значний
Ефективність	В залежності від студента	Підвищена завдяки інтеграції технологій

Аналіз таблиці 2.3 показує суттєві відмінності між традиційною методикою навчання сольфеджіо та новою розробленою методикою, яка використовує інноваційні технології. Традиційна методика базується на лекціях і акцентує увагу на теоретичному матеріалі, що обмежує взаємодію студентів із практичною частиною навчання. У новій методиці, навпаки, домінують інтерактивні форми роботи, де студенти залучаються до виконання групових завдань та активної роботи з мультимедійними платформами. Цей підхід значно підвищує рівень участі студентів у навчальному процесі.

Інструменти, які використовуються в традиційній методиці, обмежуються фортепіано та іншими класичними музичними інструментами, що, хоча й ефективно розвивають слух, не забезпечують гнучкості в роботі з різними аспектами музичного навчання. Натомість у новій методиці активно застосовуються мультимедійні додатки та програми, що дозволяють створювати різноманітні ситуації для розвитку слуху і розширюють можливості для індивідуалізованого підходу.

Щодо рівня індивідуалізації, традиційний підхід обмежує можливості для персоналізації навчання, оскільки завдання є стандартними для всіх студентів. Нова методика, завдяки використанню цифрових ресурсів, дає змогу кожному студенту працювати з завданнями, які відповідають його рівню розвитку, що суттєво підвищує ефективність навчання.

Творчий компонент у традиційній методиці зазвичай зводиться до мінімуму, оскільки навчальний процес орієнтований на технічні аспекти сольфеджіо. У розробленій методиці значно більше уваги приділяється розвитку творчих здібностей студентів, адже інноваційні технології сприяють більш вільному та креативному підходу до музичного навчання.

Нова методика забезпечує підвищену ефективність навчального процесу завдяки інтеграції інноваційних технологій. Студенти мають можливість не тільки краще засвоювати матеріал, але й розвивати свої творчі здібності, працюючи в більш мотивуючому та інтерактивному середовищі. Традиційна методика хоча і має свою цінність, однак потребує оновлення для досягнення більш високих результатів у навчанні [31].

Таблиця 2.4 описує інноваційне заняття "Взаємозв'язок ритму та гармонії через цифрові додатки", яке спрямоване на інтеграцію цифрових технологій у процес навчання сольфеджіо. Заняття має на меті не тільки розвиток слуху та творчих здібностей студентів, але й формування в них глибшого розуміння взаємозв'язку між ритмічною та гармонічною складовими музичних творів. Завдяки використанню цифрових додатків, таких як Chrome Music Lab, студенти отримують можливість працювати в інтерактивному середовищі, що сприяє активному засвоєнню матеріалу.

Заняття починається з короткої вступної частини, що займає 5 хвилин, де викладач демонструє відео про гармонічні ритми та пояснює основні завдання заняття. Це дозволяє сформувати у студентів початкове уявлення про тему та налаштувати їх на активну участь у подальшому навчальному процесі. Використання мультимедійної презентації та відео допомагає захопити увагу студентів і створити інтерес до теми.

Основною частиною заняття є групова робота, яка триває 20 хвилин. Студенти працюють у групах, використовуючи Chrome Music Lab для створення ритмічних малюнків. Це дозволяє розвивати навички співпраці та поглиблювати розуміння ритмічної структури. Групова взаємодія також допомагає студентам обмінюватися ідеями та вивчати різні підходи до вирішення завдань.

Таблиця 2.4

Опис інноваційного заняття "Взаємозв'язок ритму та гармонії через цифрові додатки"

Етап заняття	Тривалість	Зміст	Інструменти та методи	Очікуваний результат
Вступ	5 хв	Демонстрація відео про гармонічні ритми, пояснення теми та мети заняття.	Мультимедійна презентація, коротке відео.	Залучення уваги, створення інтересу до теми.
Групова робота	20 хв	Студенти у групах працюють у Chrome Music Lab, створюючи ритмічні малюнки.	Групова взаємодія, використання цифрових платформ.	Розвиток слуху, навичок співпраці, усвідомлення ритмічної структури.
Творче завдання	15 хв	Кожен студент створює власну мелодію відповідно до запропонованого ритму.	Індивідуальна робота з додатком, творча діяльність.	Розвиток індивідуальних творчих здібностей, формування гармонічного мислення.
Обговорення	10 хв	Аналіз створених мелодій, обмін думками, обговорення переваг і складнощів роботи.	Відкрите обговорення, рефлексія.	Покращення комунікаційних навичок, глибше розуміння музичних структур.
Домашнє завдання	-	Збереження мелодій у додатку, обмін у груповому чаті.	Використання цифрових інструментів для закріплення матеріалу.	Закріплення отриманих знань, стимулювання самостійної творчої роботи.

Творче завдання, яке триває 15 хвилин, дає кожному студенту можливість створити власну мелодію відповідно до запропонованого ритму. Цей етап дозволяє студентам застосувати набуті знання на практиці та розвивати індивідуальні творчі здібності. Використання цифрових інструментів стимулює творчий підхід і допомагає студентам краще усвідомити зв'язок між ритмом і гармонією [32].

Після творчого завдання відбувається обговорення результатів, яке триває 10 хвилин. Студенти аналізують створені мелодії, обговорюють переваги та складності роботи, що допомагає поглибити їхнє розуміння музичних структур і покращити комунікаційні навички.

Завершенням заняття є домашнє завдання, яке полягає у збереженні мелодій у додатку та їх обміні в груповому чаті. Це дозволяє закріпити матеріал, сприяє самостійній творчій роботі та підтримує зв'язок між студентами поза межами заняття.

Описане заняття є ефективним прикладом використання інноваційних технологій у навчанні сольфеджіо. Використання цифрових додатків, таких як Chrome Music Lab, дозволяє студентам не тільки краще розуміти теоретичні аспекти музики, а й активно застосовувати їх на практиці, розвиваючи слух і творчі здібності. Інтерактивний підхід та групова робота сприяють більшій залученості студентів, що значно підвищує ефективність навчального процесу.

Таблиця 2.6 містить порівняння очікуваних результатів від традиційного та інноваційного підходу в навчанні сольфеджіо. У ній розглядаються показники успішності студентів, мотивації до навчання, творчого розвитку та розуміння музичних структур. Порівняння цих показників дає змогу оцінити переваги нової методики, яка базується на інтеграції сучасних технологій у навчальний процес.

Таблиця 2.5

Очікувані результати від методики

Показник	Традиційний підхід	Інноваційний підхід
Успішність студентів	70%	90%
Мотивація до навчання	Середня	Висока
Творчий розвиток	Обмежений	Значний
Розуміння музичних структур	Залежить від здібностей	Вища ефективність

Згідно з таблицею 2.5, інноваційний підхід демонструє значні переваги порівняно з традиційним. Успішність студентів, за інноваційною методикою, зростає до 90%, порівняно з 70% за традиційним підходом. Це свідчить про підвищення ефективності навчання завдяки використанню сучасних технологій, які забезпечують більш активну взаємодію студентів з навчальним матеріалом.

Щодо мотивації до навчання, вона в інноваційному підході є високою, на відміну від середньої мотивації в традиційній методиці. Використання цифрових платформ та інтерактивних завдань стимулює студентів до більш глибокої та зацікавленої роботи, підвищуючи їхній інтерес до вивчення музики.

Творчий розвиток також значно покращується за інноваційного підходу, порівняно з обмеженими можливостями традиційного методу. Студенти мають змогу не тільки освоювати теоретичні аспекти музики, а й активно застосовувати їх у створенні власних мелодій, що значно розвиває їхні творчі здібності [33].

Розуміння музичних структур є ще одним критерієм, в якому інноваційний підхід перевершує традиційний. Інтерактивні методи, що включають використання цифрових додатків, дозволяють студентам краще сприймати та аналізувати складні музичні структури, забезпечуючи високу ефективність навчання.

Інноваційний підхід, спрямований на інтеграцію сучасних технологій у навчальний процес, значно підвищує ефективність навчання порівняно з традиційним підходом. Це проявляється в покращенні успішності студентів, підвищенні мотивації до навчання, розширенні творчих можливостей та кращому розумінні музичних структур. Розроблена методика дозволяє створити

більш гнучке та стимулююче навчальне середовище, що відповідає сучасним вимогам вищої освіти [34].

Запропонована методика є універсальним інструментом для підвищення ефективності навчання сольфеджіо, особливо у закладах, які прагнуть використовувати сучасні підходи. Вона сприяє розвитку музичного слуху, творчого мислення та гармонійному зростанню майбутніх музикантів.

Висновки до 2 розділу

У другому розділі було розглянуто особливості розвитку музичного слуху при навчанні сольфеджіо, зокрема через використання традиційних та інноваційних методик. Порівняння різних підходів показало, що інтеграція сучасних технологій значно підвищує ефективність навчального процесу, сприяє більш глибокому розумінню музичних структур і розвитку творчих здібностей студентів.

Розроблена методика, що включає використання цифрових додатків, мультимедійних платформ і групових завдань, дозволяє створити більш інтерактивне та мотиваційне навчальне середовище.

Порівняння традиційного та інноваційного підходу виявило значні переваги нової методики: збільшення успішності студентів, високий рівень мотивації та значний творчий розвиток.

Таким чином, інтеграція інноваційних технологій в навчальний процес сольфеджіо є важливим кроком для підвищення ефективності освіти, розвитку творчих здібностей студентів і забезпечення високого рівня їх музичної підготовки.

РОЗДІЛ 3

ЧАСТКОВА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА РЕЗУЛЬТАТІВ РОЗРОБЛЕНОЇ МЕТОДИКИ РОЗВИТКУ МУЗИЧНОГО СЛУХУ ПРИ НАВЧАННІ СОЛЬФЕДЖІО У ЛОЗІВСЬКОМУ ФАХОВОМУ ВИЩОМУ КОЛЕДЖІ МИСТЕЦТВ З ВИКОРИСТАННЯМ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

3.1. Організація дослідження

Експериментальна перевірка розробленої методики розвитку музичного слуху при навчанні сольфеджіо в Лозівському фаховому вищому коледжі мистецтв була організована з метою оцінки ефективності інтеграції інноваційних технологій у навчальний процес. В рамках цього дослідження було проведено експеримент з порівняння двох методик навчання: традиційної (з використанням фортепіано та теоретичних лекцій) і нової методики (з використанням мультимедійних платформ та цифрових додатків). Дослідження включало кілька етапів, від початкового тестування до підсумкового аналізу.

Метою дослідження є вивчення впливу інноваційних технологій на розвиток музичного слуху у студентів під час навчання сольфеджіо. В дослідженні передбачалось порівняти результативність традиційного підходу з новим методом, що включає використання мультимедійних платформ, таких як Chrome Music Lab, для роботи з ритмом і гармонією.

У дослідженні взяли участь студенти першого курсу Лозівського фахового вищого коледжу мистецтв, розподілені на дві групи:

- Контрольна група (20 студентів) навчалась за традиційною методикою.
- Експериментальна група (20 студентів) проходила навчання за новою методикою з використанням мультимедійних інструментів і цифрових додатків.

Таблиця 3.1

Розподіл студентів за групами для експериментальної перевірки методики

Група	Кількість студентів	Тип навчання
Контрольна група	20 студентів	Традиційна методика
Експериментальна група	20 студентів	Інноваційна методика з використанням цифрових технологій

На початковому етапі було проведено тестування студентів обох груп для визначення їхнього рівня музичного слуху. Тести включали:

- Розпізнавання ритмічних малюнків.
- Визначення інтонацій та гармонії.
- Оцінка здатності до створення музичних структур.

Тестування було проведено однаково для обох груп, щоб отримати базовий рівень знань і навичок до початку навчального процесу.

Дослідження передбачало різні методи навчання для контрольної та експериментальної груп:

- Контрольна група: Заняття проходили за традиційною методикою, яка включала лекції з теорії музики, заняття на фортепіано, прослуховування класичних композицій і виконання простих ритмічних завдань.

- Експериментальна група: Заняття проводились з використанням мультимедійних технологій, таких як Chrome Music Lab та спеціальні програми для створення ритмічних малюнків і мелодій. Це дозволило студентам на практиці застосовувати отримані теоретичні знання через інтерактивні завдання.

Таблиця 3.2 порівнює зміст навчального процесу для контрольної та експериментальної групи в межах експериментальної перевірки розробленої методики. Контрольна група навчалася за традиційною методикою, яка включала лекції, роботу на фортепіано та прослуховування музики, тоді як експериментальна група використовувала цифрові додатки для виконання інтерактивних завдань, зокрема на платформі Chrome Music Lab. Оцінка результатів навчання проводилась через тестування та анкетування студентів.

Таблиця 3.2

Зміст навчального процесу для контрольної та експериментальної групи

Група	Тема заняття	Методика навчання
Контрольна група	Теорія музики, гармонії, ритму	Лекції, робота на фортепіано, прослуховування музики
Експериментальна група	Ритм і гармонія через цифрові додатки	Інтерактивні завдання на Chrome Music Lab, творчі роботи

Відмінності між групами зводяться до підходів у методиці навчання. Контрольна група здебільшого займалася за традиційними методами, що забезпечували розуміння музичних теорій через слух і практику. У свою чергу, експериментальна група активно використовувала інноваційні технології, зокрема цифрові платформи, що дозволяли більш глибоко та інтерактивно працювати з ритмічними та гармонійними структурами. Повторне тестування та анкети, які заповнювали студенти після закінчення курсу, були основними інструментами для оцінки результатів і визначення ефективності цих підходів. Вони допомогли виявити, наскільки студенти засвоїли навички розпізнавання ритмічних структур, створення мелодій та визначення гармонійних інтервалів.

3.2. Аналіз результатів дослідження

Після завершення експериментального дослідження були проаналізовані результати, отримані від студентів контрольної та експериментальної груп. Основні аспекти оцінки включали успішність студентів, мотивацію до навчання, творче зростання та розуміння музичних структур. Результати були проаналізовані на основі результатів тестування, анкетування та оцінки виконаних творчих завдань.

Результати початкового та заключного тестування показали значну різницю у рівні знань та вмінь між студентами контрольної та експериментальної групи. У контрольній групі успішність студентів склала 70%, в той час як у експериментальній групі цей показник підвищився до 90%. Це свідчить про значне покращення засвоєння матеріалу серед студентів, які працювали за новою

методикою з використанням мультимедійних технологій. Студенти експериментальної групи краще розпізнавали ритмічні структури, визначали гармонії та успішніше виконували завдання, що вимагали творчого підходу.

Таблиця 3.3

Рівень успішності студентів за результатами тестування

Група	Початковий рівень (%)	Заключний рівень (%)
Контрольна група	70%	70%
Експериментальна група	70%	90%

Згідно з результатами анкетування, студенти експериментальної групи відзначили підвищену мотивацію до навчання завдяки використанню інноваційних технологій. 90% студентів цієї групи заявили, що інтерактивні завдання і використання цифрових додатків значно покращили їх інтерес до навчального процесу. У контрольній групі лише 65% студентів висловили позитивне ставлення до навчання. Це підтверджує, що використання мультимедійних платформ стимулює більший інтерес і залученість студентів до вивчення сольфеджіо.

Таблиця 3.4

Мотивація до навчання

Група	Відсоток студентів, які відчули мотивацію до навчання
Контрольна група	65%
Експериментальна група	90%

Оцінка творчих завдань показала, що студенти експериментальної групи значно більше проявляли творчі здібності при створенні мелодій та ритмічних малюнків. Більшість студентів використовувала нові інструменти для створення музичних структур, зокрема додатки Chrome Music Lab та інші цифрові інструменти. В експериментальній групі 80% студентів досягли високих результатів у виконанні творчих завдань, в той час як у контрольній групі цей показник становив лише 60%.

Таблиця 3.5

Результати творчих завдань

Група	Високий рівень творчих завдань (%)	Середній рівень творчих завдань (%)
Контрольна група	60%	40%
Експериментальна група	80%	20%

Під час підсумкового тестування було виявлено, що студенти експериментальної групи краще зрозуміли музичні структури та зв'язок ритму з гармонією. Завдяки інтерактивним завданням, студентам вдалося засвоїти складніші аспекти музичної теорії, такі як створення гармонійних зв'язків і ритмічних малюнків. У контрольній групі результативність була нижчою, оскільки традиційні методи навчання не дозволяють так глибоко зануритись у практичне застосування теоретичних знань.

Таблиця 3.6

Розуміння музичних структур

Група	Високий рівень розуміння музичних структур (%)	Середній рівень розуміння музичних структур (%)
Контрольна група	55%	45%
Експериментальна група	85%	15%

Аналіз результатів дослідження показав, що застосування інноваційних технологій значно підвищує ефективність навчання в області сольфеджіо. Студенти, які працювали з мультимедійними платформами, демонстрували кращі результати у всіх аспектах тестування, зокрема у розпізнаванні ритмічних структур, створенні мелодій, а також вищу мотивацію до навчання. Використання цифрових додатків стимулювало розвиток творчих здібностей та сприяло глибшому розумінню музичних структур.

Отже, розроблена методика, яка включає використання інноваційних технологій, є більш ефективною порівняно з традиційним підходом, що підтверджують як кількісні, так і якісні показники, отримані в ході експерименту.

Таблиця 3.3 містить результати анкетування студентів після проведеного експерименту, що дозволяє оцінити ефективність застосування традиційної та інноваційної методики в навчанні сольфеджіо. Респондентами були студенти контрольної та експериментальної груп, і відповіді на запитання відображають рівень зацікавленості, задоволення від використання технологій, а також відчуття розвитку творчих здібностей.

Таблиця 3.7

Анкетування студентів після експерименту

Питання	Контрольна група	Експериментальна група
Відчуття інтересу до уроків	65%	90%
Задоволеність від використання технологій	50%	85%
Відчуття розвитку творчих здібностей	60%	80%

Результати анкетування демонструють значні відмінності між контрольними та експериментальними групами. Відчуття інтересу до уроків серед студентів експериментальної групи становить 90%, що на 25% більше, ніж у контрольній групі (65%). Задоволеність від використання технологій також вища у експериментальній групі (85% проти 50% у контрольній). Щодо розвитку творчих здібностей, 80% студентів експериментальної групи зазначили покращення, порівняно з 60% у контрольній групі. Це свідчить про те, що застосування інноваційних методів з використанням цифрових технологій значно підвищує мотивацію, зацікавленість та творчі здібності студентів.

Результати анкетування підтверджують високу ефективність інноваційної методики, що використовує цифрові технології, порівняно з традиційними методами навчання. Використання мультимедійних платформ та цифрових інструментів значно підвищує рівень мотивації, інтересу до навчання та розвитку творчих здібностей серед студентів, що вказує на перспективність цього підходу для подальшого впровадження в навчальний процес.

Висновки до 3 розділу

У третьому розділі було проведено експериментальну перевірку розробленої методики розвитку музичного слуху при навчанні сольфеджіо з використанням інноваційних технологій у Лозівському фаховому вищому коледжі мистецтв. Результати дослідження підтвердили ефективність запропонованого підходу в порівнянні з традиційними методами навчання.

Аналіз результатів показав, що підвищення рівня успішності студентів в експериментальній групі досягло 90%, що є значним поліпшенням порівняно з 70% у контрольній групі. Це свідчить про значну позитивну динаміку в засвоєнні матеріалу, що пов'язано з використанням мультимедійних платформ та інноваційних цифрових додатків, які сприяли більш інтерактивному та доступному процесу навчання.

Мотивація студентів експериментальної групи також значно зросла, досягнувши 90%, порівняно з середнім рівнем мотивації в контрольній групі. Використання цифрових технологій, таких як групові завдання, інтерактивні відео та додатки, значно підвищило інтерес студентів до вивчення сольфеджіо, зробивши навчальний процес більш захоплюючим та мотивуючим.

Особливу увагу слід приділити творчому розвитку студентів. Рівень творчих здібностей студентів експериментальної групи значно зріс до 80%, що вказує на позитивний вплив інноваційних методів навчання на розвиток індивідуальних творчих навичок. Цифрові інструменти, такі як створення музичних композицій за допомогою спеціалізованих додатків, сприяли розвитку не тільки музичного слуху, а й креативності студентів.

Також, результати тестувань та опитувань показали значне покращення розуміння музичних структур серед студентів експериментальної групи, що досягло 85%. Це свідчить про те, що інтеграція сучасних технологій у навчальний процес сприяє більш глибокому сприйняттю музичних елементів, таких як ритм, гармонія та мелодія, порівняно з традиційними методами.

Загалом, експериментальне дослідження показало, що розроблена методика з використанням інноваційних технологій є набагато ефективнішою за традиційну. Вона позитивно впливає на успішність, мотивацію, творчий розвиток і розуміння музичних структур студентами, що є основними компонентами навчання музичних дисциплін. Ці результати доводять доцільність впровадження цієї методики в практику навчання сольфеджіо.

ВИСНОВКИ

Отже, теоретичний аналіз розвитку музичного слуху студентів музичного коледжу з використанням інноваційних технологій засвідчує багатокомпонентність та комплексність цього процесу. Музичний слух як професійна якість музиканта охоплює звуковисотний, мелодичний, гармонічний, поліфонічний, тембровий та динамічний компоненти, розвиток яких потребує систематичної роботи та використання спеціальних методик. Традиційні методи розвитку музичного слуху, що сформувалися протягом тривалого історичного періоду, створюють фундаментальну основу для формування професійних якостей музиканта та включають сольфеджування, слуховий аналіз, музичний диктант, творчі завдання.

Дисципліна «Сольфеджіо» становить базову складову професійної музичної освіти, забезпечуючи інтеграцію теоретичних знань та практичних навичок у процесі розвитку музичного слуху. Структура навчальної дисципліни охоплює взаємопов'язані компоненти, спрямовані на формування професійних музичних компетенцій, включаючи теоретичний, практичний та методичний аспекти. Система навчальних завдань з сольфеджіо, побудована за принципом поступового ускладнення музичного матеріалу, забезпечує комплексний розвиток музичних здібностей через різноманітні форми роботи.

Інноваційні методи розвитку музичного слуху, базовані на інтеграції традиційних педагогічних підходів та сучасних технологічних можливостей, створюють нові перспективи для музичної освіти. Використання комп'ютерних технологій, інтерактивних музичних платформ, мобільних додатків, цифрових аудіо робочих станцій, систем віртуальної та доповненої реальності розширює можливості для індивідуалізації навчання, забезпечення об'єктивного контролю та оцінювання, створення адаптивних навчальних програм.

Аналіз діяльності Лозівського фахового вищого коледжу мистецтв демонструє системний підхід до організації освітнього процесу та впровадження інноваційних методів навчання. Матеріально-технічна база коледжу,

професійний рівень викладацького складу, методичне забезпечення навчального процесу створюють необхідні умови для реалізації розробленої методики розвитку музичного слуху з використанням інноваційних технологій.

Розроблена методика розвитку музичного слуху при навчанні сольфеджіо з використанням інноваційних технологій, представлених у розділі 2, показала значний потенціал у покращенні результатів навчання студентів Лозівського фахового вищого коледжу мистецтв. Вона дозволяє не лише підвищити ефективність засвоєння музичних структур, а й стимулювати творче мислення, розвивати навички співпраці та інтерактивного навчання.

Експериментальна перевірка цієї методики, описана в розділі 3, підтвердила її високу ефективність. Завдяки використанню цифрових інструментів і додатків, таких як Chrome Music Lab, студенти змогли значно покращити розуміння ритму і гармонії, що було чітко зафіксовано в результатах тестування та анкетуванні. Студенти експериментальної групи продемонстрували вищий рівень мотивації та зацікавленості у навчанні, що в свою чергу сприяло їхньому творчому розвитку і кращому засвоєнню матеріалу.

Порівняння результатів навчання в контрольній і експериментальній групах показало, що інноваційний підхід дозволяє досягти більш високих показників успішності студентів, розвитку їх творчих здібностей і здатності до самостійної роботи. Отже, інтеграція сучасних технологій у навчальний процес сольфеджіо є надзвичайно перспективним напрямком, який може суттєво покращити якість освіти в цій галузі.

Загалом, результати дослідження підтвердили, що інноваційні методи навчання з використанням цифрових платформ є ефективними для розвитку музичного слуху та творчих здібностей студентів, що відкриває нові можливості для їх подальшого застосування в навчальному процесі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арзаманов Ф. Теорія музики і виконавство. Методика викладання музично-теоретичних і музично-історичних предметів (музична школа – училище – консерваторія) : збірник статей / упоряд. В. Самохвалов. Київ: Муз. Україна, 2003. 98 с.
2. Бондаренко Т. Розвиток творчих навичок на уроці гармонії. Методика викладання музично-теоретичних і музично-історичних предметів: (музична школа – училище – консерваторія) : збірник статей / упоряд. В. Самохвалов. Київ: Муз. Україна, 1983. 98 с.
3. Використання інноваційних методів на уроках музичного мистецтва. ResearchGate. URL: https://www.researchgate.net/publication/369870933_VIKORISTANNA_INNOVACIJNIH_METODIV_NA_UROKAN_MUZICNOGO_MISTECTVA (дата звернення: 30.11.2024).
4. Воевідко Л. М. Методика музичного виховання: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин Я. І., 2019. 220 с.
5. Дубінець І. В. Музично-теоретичні дисципліни в процесі фахової підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва: цілі і задачі. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Бердянськ: БДПУ, 2016. Вип. 3. С. 95-99.
6. Йоркін В. В., Черняк Є. Б. Особистісна адаптація музичного репертуару в процесі формування психолого-виконавських якостей учнів дитячих музичних шкіл. Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки. Запоріжжя: ЗНУ, 2016. № 1 (26). С. 171–176.
7. Ярошенко О. М. Використання психотехнічних прийомів у процесі вивчення дисципліни "сольфеджіо". Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія 14 : Теорія і методика мистецької освіти. 2017. Вип. 22 (27), ч. 2. С. 83–88.

8. Кулічова С. М., Шевчук П. Г. Використання інноваційних методів на уроках музичного мистецтва. Сучасна інженерія та інноваційні технології. 2020. № 25-05. С. 74–78. URL: <https://doi.org/10.30890/2567-5273.2023-25-05-097>
9. Лисенко Ю. Формування виконавської майстерності у майбутніх фахівців музичного мистецтва засобами інноваційних методів. Музикознавча думка Дніпропетровщини. 2022. № 22. С. 194–203. URL: <https://doi.org/10.33287/222215>
10. Гусар Д. О., Опарик Л. М. Інноваційна методика Василя Куфлюка в контексті вітчизняних і зарубіжних концепцій розвитку музичного слуху. Науковий вісник Мукачівського державного університету Серія “Педагогіка і психологія”. 2020. Вип. 1(11). С. 20–22. URL: [https://doi.org/10.31339/2413-3329-2020-1\(11\)-20-22](https://doi.org/10.31339/2413-3329-2020-1(11)-20-22)
11. Регуліч і. В., науменко м. О. Психологічні бар’єри та шляхи їх подолання у процесі диригентської та вокально-хорової підготовки здобувачів вищої освіти. Академічні студії. Серія «педагогіка». 2022. Т. 1, № 4. С. 158–163. URL: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.4.1.23>
12. Ябковська с. П., рокош в. Й., мазурок і. В. Вплив міжособистісних взаємін на розвиток творчого потенціалу особистості у контексті професіоналізації учителів музичного мистецтва. Академічні дослідження. Серія “Педагогіка”. 2023. № 1. С. 122–127. URL: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2023.1.18>
13. Хрінова В. Елементи інноваційної методики роботи на заняттях солфеджіо та музичної літератури в дитячих музичних та мистецьких школах. Педагогічна освіта: теорія і практика. 2019. Вип. 1, № 26. С. 54–59. URL: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2019-26-2.54-59>
14. Теплова О., Мозгалова Н., Мартинюк А. Інноваційні підходи до вивчення музично-теоретичних дисциплін у системі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Педагогічна освіта: теорія і практика. 2022. № 32. С. 308–317. URL: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2022-32-308-317>

15. Паньків Л. Особливості використання сучасних інформаційних технологій у процесі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва та хореографії. Вісник Національного університету "Чернігівський колегіум" імені Т. Г. Шевченка. 2023. Т. 175, № 19. С. 14–18. URL: <https://doi.org/10.58407/231903>
16. Чень Б., Зеленська Л. Ставлення майбутніх учителів музичного мистецтва до формування навичок Event-Art менеджменту. Професійна художня освіта. 2024. Т. 5, № 1. С. 6–14. URL: <https://doi.org/10.34142/27091805.2024.5.01.01>
17. Потапчук Т. В. Використання інноваційно-інформаційних технологій на уроках музичного мистецтва. Інноватика у вихованні. 2019. № 9. С. 17–25. URL: <https://doi.org/10.35619/iiu.v0i9.129>
18. Матвєєва О. Використання інформаційно-комп'ютерних технологій на уроках музичного мистецтва. Вісник науки та освіти. 2023. № 4(10). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-4\(10\)-554-569](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-4(10)-554-569)
19. Використання інноваційно-інформаційних технологій на уроках музичного мистецтва / Л. Мартинюк та ін. Вісник науки та освіти. 2024. № 7(25). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-7\(25\)-861-875](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-7(25)-861-875)
20. Кулічова С. М., Шевчук П. Г. Використання інноваційних методів на уроках музичного мистецтва. Modern engineering and innovative technologies. 2020. № 25-05. С. 74–78. URL: <https://doi.org/10.30890/2567-5273.2023-25-05-097>
21. Боршуляк А., Лаврентьєва Н. Використання мультимедійних технологій на уроках музичного мистецтва в умовах дистанційного навчання. Молодь і ринок. 2022. № 5/203. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2022.258333>
22. Йоркіна Є. Б. Деякі методичні проблеми початкового етапу художньо-творчого розвитку обдарованої особистості в системі безперервного музичного навчання. Теоретичні та практичні питання культурології. 2001. Вип. 4. С. 131–139.
23. Методи роботи над розвитком музичного слуху у вищих навчальних закладах у контексті новаційних тенденцій сучасної музичної освіти. Рукопис.

URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/5877/1/%D0%9A%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%B4%20_1_.pdf (дата

звернення: 28.11.2024).

24. Методична робота. Лозівський фаховий вищий коледж мистецтв. URL: https://www.lfvkm.com.ua/p/blog-page_19.html (дата звернення: 28.11.2024).

25. Методична розробка на тему: «Розвиток гармонічного слуху на уроках сольфеджіо». На урок. URL: <https://naurok.com.ua/metodichna-rozrobka-na-temu-rozvitok-garmonichnogo-sluhu-na-urokah-solfedzhio-186018.html> (дата звернення: 27.11.2024).

26. Олексюк О. М. Музична педагогіка: навчальний посібник. Київ: КНУКіМ, 2006. 188 с.

27. Освітньо-професійні програми. Лозівський фаховий вищий коледж мистецтв. URL: https://www.lfvkm.com.ua/p/blog-page_19.html (дата звернення: 29.11.2024).

28. Педагогічна інноватика в теорії та практиці музичної освіти. ResearchGate. URL: https://www.researchgate.net/publication/355667566_Pedagogicna_innovatika_v_teorii_ta_praktici_muzicnoi_osviti (дата звернення: 28.11.2024).

29. Скляр О. О. Музично-теоретичні дисципліни у розвитку професійного інтересу майбутнього вчителя музики. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогіка. 2012. №9. С.157–162.

30. Структура. Лозівський фаховий вищий коледж мистецтв. URL: https://www.lfvkm.com.ua/p/blog-page_19.html (дата звернення: 28.11.2024).

31. Українське музикознавство: (Респ. між від. наук.-метод. посібник) / Редкол.: Котляревський І. А. та ін. Київ: Муз. Україна, 1996. Вип. 25. С. 90, 97-99.

32. Черняк Є. Б., Данченко С. М. До проблеми формування музично-слухових уявлень в учнів підліткового віку дитячої музичної школи. Науковий

вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогіка. 2017. Вип. 1 (18). С. 96–100.

33. Ear Training: Explain The Development Of Ear Training Skills In Music Students. Mogul. URL: <https://www.usemogul.com/post/ear-training-explain-the-development-of-ear-training-skills-in-music-students> (дата звернення: 28.11.2024).

34. Сіює П. Основні аспекти підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку тембрального слуху учнів. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2020. № 8(102). С. 468–476. URL: <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2020.08/468-476>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Методичні рекомендації щодо реалізації розробленої методики розвитку музичного слуху при навчанні сольфеджіо у Лозівському фаховому вищому коледжі мистецтв з використанням інноваційних технологій:

1. Використання мультимедійних платформ та додатків

– EarMaster: для розв'язання завдань на визначення інтервалів, акордів, ритмів та мелодій. Платформа дозволяє студентам працювати в індивідуальному темпі і отримувати миттєвий зворотний зв'язок.

– Chrome Music Lab: для вивчення ритмів, побудови гармонійних прогресій, аналізу музичних форм. Студенти мають змогу створювати групові композиції з використанням цієї платформи.

– Music Theory: для виконання теоретичних завдань щодо ритму, мелодії, інтервалів і акордів. Платформа дає змогу студентам закріплювати теоретичні знання через практику.

2. Індивідуалізація навчання Для кожного студента створюються персоналізовані завдання з розпізнавання ритмів, акордів та інтервалів. Завдання можуть бути адаптовані в залежності від рівня підготовки студента за допомогою інструментів, таких як EarMaster, де можна вибирати складність завдань. Це дозволяє кожному студенту працювати відповідно до своїх можливостей.

3. Творчі завдання Студенти можуть створювати власні музичні композиції, виконуючи завдання на імпровізацію, використовуючи додатки для створення мелодій та акордових прогресій, а також записувати власні імпровізації на фортепіано або інших інструментах. Імпровізаційні завдання виконуються також у групах, що сприяє розвитку командної роботи та творчих здібностей.

4. Групові проекти та обговорення Студенти працюють у групах, використовуючи мультимедійні інструменти для створення музичних проєктів. Вони аналізують твори, обговорюють музичні елементи, взаємодіють через онлайн-платформи, що стимулює критичне мислення та глибоке розуміння матеріалу.

5. Зворотний зв'язок та оцінювання прогресу Інтерактивні платформи дають можливість викладачам надавати миттєвий зворотний зв'язок, що допомагає студентам оперативно виправляти помилки. Завдання на платформі EarMaster автоматично оцінюються, що дозволяє швидко аналізувати рівень виконання завдання та коригувати навчальний план відповідно до результатів.

6. Ігрові елементи та заохочення Для підвищення мотивації студентів рекомендується застосовувати ігрові елементи. Наприклад, можна створювати вікторини та музичні конкурси, що дозволяють студентам виявляти свої знання у формі змагань. Система балів та заохочень стимулює студентів до покращення результатів у навчанні.

7. Рекомендації для викладачів

– Підготовка до уроку: викладачам слід ознайомлюватися з матеріалами на платформах перед заняттям, щоб вибрати завдання відповідно до рівня студентів.

– Підтримка студентів: викладач має давати індивідуальні рекомендації та коригувати навчальний процес залежно від результатів тестів і домашніх завдань.

– Інтерактивність: активне використання мультимедійних технологій дозволяє створити динамічну навчальну атмосферу, де студенти можуть самостійно працювати, а також брати участь у групових завданнях.

Ці рекомендації допомагають впровадити інноваційні технології в процес навчання сольфеджіо, підвищуючи його ефективність та заохочуючи студентів до розвитку музичних здібностей.